EDICION PRINCIPAL, PARA LOS 550.000 Inmigrantes Eslavos en Sud América

No. 59 Año - God V

Agosto 14, de 1930

BUENOS AIRES - ARGENTINA

Director Propietario: Ing. C. JEKOVEC.

GOSPODARSTVO
LA ECONOMIA

GLASILO SLOVENSKIH PRIVREDNIKA U JUZNOJ AMERICI
Organo de la Inmigración Productora Eslava en Sud América

$ 5.— m/n. para las tres Américas sin Canadá.
Dól. 2.— para los demás países.

REDACCION y ADMINISTRACION:
Reconquista 268

Número suelto: 10 ctvs.

Dirección del Destinatario:
Sr. Don

JULIO							AGOSTO 1930							SEPTIEMBRE						
D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S
—	—	1	2	3	4	5	—	—	—	—	—	1	2	—	1	2	3	4	5	6
6	7	8	9	10	11	12	3	4	5	6	7	8	9	7	8	9	10	11	12	13
13	14	15	16	17	18	19	10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20
20	21	22	23	24	25	26	17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27
27	28	29	30	31	—	—	24	25	26	27	28	29	30	28	29	30	—	—	—	—
							31	—	—	—	—	—	—							

EL PROXIMO NUMERO APARECERA
el día 28 de Agosto

Guía del Inmigrante

(Publicación gratuita de ofertas y pedidos de trabajo, de personas buscadas, comunicación de extraviados. Las ofertas dirigir a los interesados a/c Administración "Gospodarstvo", calle nuevas direcciones y documentos Reconquista 268, Buenos Aires)

CAMBIO DE DIRECCIONES

Publicación gratuita para instituciones de interes para el inmigrante, y para los suscritores del periódico.

LEGACION CHECOSLOVACA con su sección consular se mudó de la calle Venezuela 763 a la calle **Junin, 1243.**

CONSULADO JUGOSLAVO, en Montevideo, tiene sus oficinas en la calle **Perez Castellanos 1594.**

TRABAJO OFRECIDO

* *

Se busca **EMPLEADO** para correspondencia en los idiomas polaco y yugoslavo. — Ofertas por escrito y con referencias a "Empleado eslavo" a/c. Administración "Gospodarstvo".

JUGOSLOVENSKI KLUB priredjuje u nedelju 17. o. m. svoju običnu obiteljsku zabavu. Početak u 20.30 sati, u društvenim prostorijama, ul. Balivar 1109.

OD JUGOSLOVENSKOG POSLANSTVA u BUENOS AIRESU

K. Br. 3755/30. — Traži se današnje boravište iseljenika **Ivana PENDE,** rodom iz sela Banjoj na otoku Rabu. Nalazi se u Argentini već 30 godina. Prije je živeo u mestu Arminda, prov. Sta Fé.

K. Br. 3758/30. — Traži se današnje boravište iseljenika **Hinka BARTOŠA.** Traženi je po zanimanju zidar, rodjen u Zagrebu 1899. g.

K. Br. 3760/30. — Traži se današnje boravište iseljenika **Stjepana ČOBANA** rodom iz Trojeglave. Poslednji put se je javio sa adrese F. Missler februara 1928. g. Neki Šlehta Hondec je pisao u Kraljevinu, da je Čoban jeseni 1928. g. nastradao u lovu na divlju zverad — izgleda za račun nekog preduzeća. Čoban je pisao svojoj obitelji, da je osiguran na 1000 dolara.

Traži se današnje boravište iseljenika **FRANJE MAURERA,** 40 godina star, rodom iz Bačke Palanke. Poslenja adresa, koju je javio, bila je Moreno 740, Bs. Aires.

Traži se današnje boravište iseljenika **FRIDRIHA GIESSE** iz Crvenke, srez Kula. Giesse je bio zaposlen u hotelu MUNICH u mestu Chajapi u provinciji Entre Rios.

Br. k. 2065 - 1930 Traži se **MILE RADAKOVIĆ,** rodom iz Mogorića, srez Gospić, 46 godina star. Došao je u Ameriku pred 25 godina, a javljao se je svojoj obitelji samo prvo vreme. Po poslednjim informacijama stanovao je kod nekog Gjure Trkulja.

Br. K. 2722/30. Traži se boravište **STOJANA N. MILOBRATOVIĆA,** rodjenog 6. aprila 1868. godine u Velikom Sušnjaru, srez Glina. Doselio je u Južnu Ameriku godine 1906.

K. Br. 3352/30 — Traži se današnje boravište iseljenika **STJEPANA PULEZI** rodom iz Svetog Trojstva. Došo je u Argentinu pred 2 godine.

K. Br. 3374/30 — Traži se današnje boravište iseljenika **JOSIPA STANIĆA** iz Ugljana, koji je doselio u Južnu Ameriku pred 7 godina. Javljao se kući iz Buenos Airesa i iz Rosario de Santa Fe.

K. Br. 3402/30 — Traži se današnje boravište iseljenika **JURE JOVANOVIĆA** ratara iz mesta Čačinci. Došo je u Argentinu pred 2½ godine i neko vreme boravio u Rosario na naslovu Calle 25 de Diciembre Nro 2480.

K. Br. 3221/30 — Traži se današnje boravište iseljenika **JOSIPA MAJDAČIĆA,** rodom iz Stupnika, srez zagrebački. Novembra 1928. g. doselio je u Uruguay, odakle prešo u Argentinu.

K. Br. 3585/30 Traži se današnje boravište iseljenika **FRANZA PULKO** rodom iz Nove Vasi kod Maribora. Došo je u Argentiniju 1923. g., a javio se poslednji put iz Buenos Airesa na 12. jula 1925. g.

K. Br. 3571/30 — Traži se današnje boravište iseljenika **IVANA A. BABOVIĆA,** rodom iz Luštice, koji je do pred neko vreme bio nastanjen u mestu San Adolfo.

K. Br. 3577/30 — Traži se današnje boravište iseljenika **FLORIJANA JAGIĆA** kolarskog pomoćnika, rodom iz Hrastovljana. Poslednje je vreme radio u Bahia Blanca i okolici.

Sve podatke javiti na: Sección Consular de la Legación Yugoslava, Av. de Mayo 1370.

Traži se **MARTIN LEVSTIK,** rodom iz sela Senuše, Krško, Dravske Banovine, radi važnog obaveštenja. Njegov je posljedni naslov bio: Venado Tuerto, pr. Santa Fé.

Traži se **OSKAR RADIĆ:** koji je posljednjeg puta javioa sa Santa Fé, calle López y Blanes 247.

Traži se **Rikard Šantić;** koji se je posljednjeg puta javio sa Ingenio Esperanza.

Traži se **NOVICA RADIČEVIĆ** iz Crne Gore; stigao ovamo iz starog kraja prije 6 godina.

Podatke javite na: "Consulado Yugoslavo", Rosario de Santa Fe, FCCA, calle San Lorenzo 937.

FARMACEUTICO prático, diplomado en Europa y en el país, se ofrece para farmacia o laboratorio. Posee el idioma aleman, castellano y yugoslavo. — Rade Suhević.

CLINICA DENTAL ESLAVA "MODELO"
Director: Dr. MUCHNIK
Calle SANTA FE 3311 U. T. Palermo 5692
BUENOS AIRES
Servicio de especialidades de primera. Precios módicos.
Consultas gratis. Facilidades de pago en 10 mensualidades.
Consultas: de 9 a 12 y de 14 a 20.
Rad prvovrstnih strukovnjaka. Umerene cene. Pregled —— besplatno. Možete platiti u 10 mesečnih obroka. ——

CHILE

EN TALCA, se da en arriendo un edificio, construido sistema Standard anti-sísmico, concreto armado y loza. Cuenta con 4 almacenes, 45 habitaciones, 6 baños, hall, toilet y terraza y dos patios. Ubicado en la mejor posición de la ciudad, esquina de la Plaza en la gran avenida Dos Sur, a 50 metros de la estación del ferrocarril Estado. Para mayores datos dirigirse a su propietario Antonio Senkovich K. - Talca - Chile. — También acepto socio con capital.

KIRURG: Dr. Ladislav P. BULJEVICH, od 3—7 s. pop.
ZUBARI: Dr. Stjepan BULJEVICH
Dr. Vladimir BULJEVICH
Dr. Uroš BULJEVICH
Od 9 s. dopoldne do 9 s. na večer
Telef. 23 - B. Orden - 0279 — Ulica Bdo. Irigoyen 1404

Juan V. DESPOSITO
Montevideo, Uruguay

Los Yugoslavos en el Uruguay

(Correspondencia a "Gospodarstvo")

Montevideo, Agosto 6 de 1930.

La afluencia de subditos yugoeslavos a esta república en su gran mayoria gente hecha a las labores inherentes a la agricultura va resultando excesiva si se considera que el Uruguay por razones que no es el caso citar, al correr de la pluma — por ser largas de explicar — y digo asi por cuanto aún falta en este país el impulso que ha de dar a la madre tierra abierta en largos y frecuentes surcos la munificencia de producción de que es capaz si se considera su propia virginidad y mas aún la riqueza de la misma que hace punto menos que innecessario los abonos quimicos y se basta con los animales faciles de obtener en su territorio que en sus 7 avas partes se destina a la ganaderia.

Los brazos yugoeslavos hechos a la dura, pero proficua labor de la tierra rica y uberrima, no hallan por el momento aplicación y si la hallan es en una muy reducida proporción que escuso citar por su insignificancia la gente yugoeslava pues con lo expuesto carece por el momento de orientación siendo esto más sensible cuanto avida de trabajar habria de reportar injentes beneficios al Uruguay a poco que aqui como digo se intensificara tanto la agricultura intensiva (huertas, chacras, quintas, jardines etc. etc.) como la de vastas zonas cerealistas para lo cual solo faltan capitalistas que aborden el que ha de ser prospero negocio.

Más en tanto se reconoce la verdad de lo que afirmo tenemos que los buenos subditos no hallan ocupación productiva viéndose obligados a colocarse de braceros en las grandes empresas pavimentadoras o en las que construyen vias ferreas y en otras tales que en canteras, de edificación o como peones en fábricas y barracas.

No sin dolor aprecio esta situación que podria cambiar si capitalistas yugoeslavos bien informados y no menos animados expusieran sus dineros en la adquisición de tierras cercanas a las vias de ferocarril o de carreteras haciendo fácil el trasporte de sus productos a la capital. Buen ejemplo de lo que afirmo, con largo conocimiento de causa, es la prosperidad que han logrado los viejos quinteros y chacareros italianos, españoles y suizos que estan lejos de ser los "nouveaux riches" de la postguerra con que desde hace muchos años han venido explotando en forma digna de mención el renglón que hoy les permite contarse entre los capitalistas del país después de haber hecho mucho y buenos por sus respectivos países de orijen. Hoy en el Uruguay por más que las tierras han sufrido una alta valorización en comparación con su precio de 30 años atras, se pueden lograr grandes extensiones a precios tolerables y que rinden factible todo negocio que con ellas y buenos obreros agrarios se aborde. Y tan es cierto lo que afirmo que se de buena fuente que dos grandes compañias de navegación inglesas se interesan por la intensificación del cultivo de arboles frutales y por la implantación de nuevas granjas que explotadas modernamente produzcan aves, huevos, queso, manteca y todos los productos que de ella puedan lograrse no ya para el consumo local sinó que para exportar a Inglaterra país este que desde hace varios años ha adquirido en el Uruguay como en la Argentina grandes cantidades de aves, frutas i millones y más millones de huevos. Ante estos datos que son rigurosamente controlados solo resta repetir lo que he expuesto esto es que se formen sociedades yugoeslavas para dar ocupación a los miles de subditos que hoy se albergan en el Uruguay asi como para hacer fructificar en forma soberbia la capitales que las mismas empleen. Luego esto traerá por consecuencia una mayor intensificación en el comercio de ambos países pudiendo desde ya afirmar que las maderas, las frutas, el aceite, las conservas, el tabaco etc., etc., de producción yugoeslava hallará en esta un facil y sólido mercado cosa que hoy no sucede, desgraciadamente, por no ser bien conocidas las condiciones de esos productos y por no haberse engarrilado aún el intercambio comercial. Pero dicho queda y de ello no quito una sola coma que antes que nada conviene establecer colonias de agricultores que laborando para las mismas a la vez laboren por el futuro de sus componentes. Seguro estoy, que en esta forma la desocupación y la competencia en los jornales de los yugoeslavos se reducira y hasta se hará necesario el envio de nuevos elementos toda vez que con toda razon el labrador yugoeslavo es reconocido como sobrio, fuerte, honesto, sencillo, bueno y económico, virtudes estas que por si solas bastan para hacer el renombre de una raza, si ello fuera necesario, que no lo juzgo asi.

RUSIA Y YUGOSLAVIA

Antes de haber encontrado el único camino razonable para una política postiva, el camino al propio parlamento en Belgrado, el leader de las jóvenes fuerzas políticas cróatas, recién despertadas pero sin tradición ni experiencia, el señor Radich vagaba por el exterior buscando combinaciones altisonantes que no podían sino fracasar.

Entretanto se fué también a Moskva. Como partidario de una política eslava, basada sobre la enorme mayoría entre los eslavos, los agricultores, se imaginaba que el lema comunista del gobierno de "obreros y campesinos" corresponde a su propia ideología.

Pero apenas llegó allá, quedaron desilusionados los rusos, y el señor Radich recíprocamente. El velo sobre esa visita fué descorrido por el ex-diplomático sovietista, el señor Besedovski. Ya en diciembre ppdo. el periódico "Vreme" de Belgrado ha reproducido sus revelaciones sobre la propaganda comunista en los Balkanes, con sede en Viena, bajo la dirección de un tal Goldenstein. Este, conocido bien personalmente con el señor Radich, le sugirió la oportunidad de una visita a Moskva. El era también quien más tarde dijo que los estadistas rusos no sabían ligar al señor Radich a sus proyectos. De todos ellos le gustaba únicamente el Sr. Chicherin. De Stalin dijo a Goldenstein: "Este es un político muy impulsivo, pero estrecho".

Goldenstein no ha podido persuadir al señor Radich de la necesidad de una lucha revolucionaria enérgica en Yugoeslavia con el programa de una república federativa. El comité político quiso ponerle al frente de una Internacional Agraria, pero el señor Radich no quiso dar una contestación definitiva, diciendo a Goldenstein que del punto de vista agrario el sistema soviético esté una cosa lo menos apropiada que hubo alguna vez en la historia. Dijo que Serbia con su vida de provincia no le era simpática, pero que está claro que se puede alcanzar una solución justa del problema agrario en Croatia únicamente dentro de una nación agrícola como lo es Yugoeslavia. Al mismo tiempo, agregó, que no puede sentir ninguna antipatía hacia el soberano yugoeslavo, el rey Alejandro, que, según su opinión, está bien dispuesto hacia los agricultores, teniendo comprensión por sus aspiraciones. Siempre subrayaba que consideraba de mucho mayor importancia el lado **económico del problema agrario** que la búsqueda de unas formas de vida político-nacional de Croacia. Goldenstein dijo más tarde al señor Besedovski, que han gastado los gobernantes rusos para "el trabajo en los Balkanes" (atentados, coimas, robo de documentos, revueltas, etc.) unos 5.000.000 de dólares.

Estas declaraciones alcanzaron nuevo relieve ahora, después de la entrada de cuatro prominentes ex-políticos del antiguo partido cróata del señor Radich en el actual gobierno yugoeslavo, siendo corroboradas en un interview del corresponsal del periódico "Politika" en Belgrado, con el señor Besedovski en París, y publicado el 12 de junio ppdo., donde habla de la política del Soviet ruso hacia yugoeslavia en los años 1924-1925.

Por entonces las esperanzas puestas en los círculos cróatas eran en Moskva un momento muy populares. En el señor Radich han visto al dirigente de la futura revolución agraria en Yugoeslavia. Pero los políticos rusos quedaron bien pronto desilusionados. Más tarde caracterizaban al señor Radich como a un típico radical bugués de pura cepa.

El señor Radich, según esos proyectos, tenía que dirigir la nueva Internacional agraria. Moskva pensaba aprovechar las indisposiciones cróatas como instrumento para el despedazamiento de Yugoeslavia, para violentas luchas nacionalistas y luchas de clase. Pero ya las primeras conversaciones con el señor Radich les indujeron para dudar de tal posibilidad.

En cuanto a los comunistas yugoeslavos, dijo el señor Besedovski que ese partido no goza de gran prestigio ante la Cominterna. Sobre el bolchevismo en general dijo que el gobierno del señor Stalin no puede hacer una política paneslava, porque hace todo lo posible para provocar una revolución mundial, no teniendo en cuenta ni los intereses de Rusia misma. Para él la idea del eslavofilismo es una "utopía reaccionaria". Por ahora hay momentos, cuando Moskva únicamente por razones de oportunismo político juega el papel de un gobierno eslavófilo.

La política destructiva de la "revolución mundial" moskovita, fué vencida en Yugoeslavia por la política constructiva de reconciliación e integración del actual gobierno yugoeslavo. Los agricultores cróatas, como ya entonces su leader Radich se han dado cuenta que vale más colaborar junto con sus colegas los agricultores eslovenos y serbios en su propio gobierno, en lugar de servir como carne de cañón para los experimentos de un misticismo materialista, que aprovecharía de ellos como instrumento y nada más.

El agricultor yugoeslavo con todos los defectos de la falta de experiencia política tiene al fin y al cabo bastante sentido común para ver que el único que le va a ayudar eficazmente, es él mismo; y para esto es necesario colaborar en la dirección del Estado. Colaborar en el gobierno del país y labrar su campo. En esto está la solución de la crisis agraria.

AZUCAR DE MADERA. En Alemania están perfeccionando el procedimiento de la fabricación de azúcar de cualquier clase de madera y sus desperdicios. El producto no es tan dulce ni tan puro como de remolacha o caña, así que no podrá hacer la competencia a este último. Pero sirve muy bien como alimento para el ganado, especialmente siendo su precio bastante bajo. Tanto en Alemania como en Checoeslovaquia el invento ha despertado interés en todos los círculos ganaderos, que están siguiendo atentamente los resultados de experimentación práctica.

LA GENTE MAS RICA no se encuentra en Norte América, sino en la Argentina. En el primer país existe el número más grandes de millonarios y multimillonarios, pero el promedio más alto de oro por habitante y los depósitos bancarios más altos (riqueza pasiva, derivada del latifundio, arrendamiento de tierra, y retenida a la investición en su propia industria) ostenta la Argentina.

Según una reciente estadística del Banco Federal de Reservas, de la Unión, los depósitos de oro distribuídos por cabeza darían en Argentina 40.40 dólares; en Francia (país de una distribución normal de tierra), 39.50 dólares, y en Norte América (país por excelencia industrial), 32 dólares por habitante. De estos 3 países más ricos en promedio, únicamente **Francia no conoce el problema de desocupación;** la Unión tiene algunos millones de desocupados, y Argentina sufre de una crisis creciente agraria. Una prueba que el **oro por sí sólo** no es ningún indicio de prosperidad y situación normal económica de un pueblo.

DOBRA novina je ona, koja piše onako, kako "n[illegible] ona, koja piše onako, ka[illegible] KORISTNO.

Jugoslovensko Odelenje
(Sección serbio - croata)

PO ARGENTINI

PUTOVANJE G. LUPIS-VUKIĆA U PARANA, CHACO, CORDOBA.

Polazak u Evropu i nazad

Obredivši uglavnom okolicu Rosaria, zaputih se na 8. srpnja za **Paraná** i za **Chaco.** Iz Rosaria u Sta Fe stiže se u manje od šest sati. Sa ferry predjoh u Paraná, vrlo lijepi grad na istoimenoj rijeci, i kroz kratko vrijeme nadjoh onamošnjeg našeg odličnog zemljaka i velikog trgovca, **g. Alberta Marangunića,** i svoje bliže zemljake, **Marka Bufalicu,** trgovca, i brata mu **kap. Luku,** činovnika ministarstva javnih radnja. Ova trojica mi u svemu bijahu pri ruci.

U Parani ima desetak naših trgovaca još iz predratnih vremena i svi su dobrostojeći. Ali radni narod nalazi se u teškom stanju. Svaki dan vidjaju se skupine pred uredom konsula g. Maranguića, koji se mnogo trudi da našim ljudima nadje kakovo zaposlenje. Da nema njega, oko 200 naših radnika što se oko Parane nalaze, nebi znali šta će od svoga života. G. Marangunić me je jednog dana povezao nekih 60 km do jedne grupe naših radnika, zabavljenih popravljanjem ceste.

U provinciji **Entre Rios** naših zemljoradnika ima samo nekolicina.

Sabravši sve potrebne podatke, 12. jula sa putničkim ladjom Guarany otputovah po širokoj rijeci Parana do glavne luke Chaca, **Barranqueras.** Prije polaska me prijatelj Luka Bufalica upoznao sa steward-om II. klase **Jovom Vujoševićem** iz Kotora, koji me opet upozna sa I. makinistom **Ivanom Franulićem** iz Bakra. A ma, gdje nas nema! Parobrod je bio kreat putnika, kao šipak. A putovanje po Paraná doista je divno.

Pri dolasku u Barranqueras nabasah na činovnika agencije **Mariana Marović,** dok je glavni agenat velikog Mihanovićevog društva Daniel Četković, iz Boke Kotorske. Marović me odmah povede u bližnji grad **Resistencia** — samo nekoliko minuta daleko. Resistencia je glavni grad teritorija Chaca, sa nekih 30,000 stanovnika, lijep i živ grad. Tu se sastadosmo sa zemljakom **Ivanom Grubićem** iz Splita, koji posjeduje bravarsku radionicu, i vrlo dobro radi.

Sabravši sve podatke o gradu i okolici krenuh sutra dan za P. Saenz Peña, glavnu tačku moga puta u **Chaco.** Odoh ravno u **kafanu "Balkan",** vlasnost našeg zemljaka g. **Jova Šušnice,** rodom iz Sanskog Mosta u Bosni. U onom dalekom kraju, g. Šušnica je od velike pomoći našem narodu. Od njega i pomoću njega mnogo sam saznao i vidio. Jurili smo čitav dan kroz guste šume Chaca, do 50 km u "unutrašnjost", do položaja gdje naši ljudi, na malo i veliko, gaje pamuk. Bio sam i ondje gdje naši **Crnogorci** podigoše veliku školsku zgradu, koja još očekuje argentinskog i našeg učitelja.

U Chacu će, kažu, biti do 500 naših čakarera — Dalmatinaca, Crnogoraca, Bosanaca, pak vojvodjanskih Madjara i Slovaka. Ima dobar broj i Bugara, Rusa, Ukrajinaca. Najbrojnija čehoslovačka kolonija u Juž. Americi nalazi se u Chacu, u okolici Saenz Peña. No, potanje ću o svemu pisati u svojim knjigama. Snimio sam mnogo interesantnih slika.

Povratih se 18/7. preko Anatuya i Sta Fe u Rosario, da tri dana poslije otputujem za Cordobu.

U **Cordobi** sam potražio **g. Milana Pavkovića,** jednog od najpoznatijih ljudi u onom gradu, i opće poznatog našeg zemljaka u Argentini. Putem njegovim upoznah se sa drugim našim ljudima. U Cordobi i bliskoj okolici ima do 3000 naših radnika. Kroz jedan dan bje udeseno predavanje u prostorijama "Jugosl. Prosvjetnog Društva", kojemu stoji na čelu **g. Bartul Kovačević** iz Starog Grada (na Hvaru) a koji je podupravitelj policije u Cordobi. Predavanju je prisustvovalo više od 100 radnika.

U "Prosvjetnom Društvu" ima mala čitaonica, tu se davaju zabave, a tu radnici zadrugarski se hrane i spavaju. Sve ih stoji oko **$ 25 na mjesec.** Ovakovo je društvo vrlo korisno, i trebalo da ih je svuda gdje ima naših radnika. Društvo je ustanovio g. Pavković, a g. Kovačević kaže, da neće mirovati dok Društvo nedodje do vlastite zgrade. — U autu **g. Steve Jurišića** obidjosmo okolicu grada po kojoj naši ljudi rade.

Na 26 jula stigoh u Rosario, gdje ostadjoh do 28. og. Dan ranije(naši radnici sastadoše i — kako ih potakoh na predavanju dne 19/6 — osnovaše jedno svoje **radničko potporno društvo.**

Otputovavši konačno iz Rosaria, prodjoh dva lijepa dana na ćakri našeg poznatog zemljaka **g. Stj. Miličića u Gahanu,** gdje od njega saznak mnogo toga o zemljoradničkom životu u Argentini, i stigoh natrag u Buenos Aires na 31. jula, nakon puna dva mjeseca tumaranja po središnjoj i sievernoj Argentini.

Na 14. avgusta putujem u Jugoslaviju, da dovedem amo porodicu. U mjesecu novembru o. g. biti ću opet u Buenos Airesu. U Jugoslaviji mi je adresa: Split, Jugosl. Bureau, pretinac 99.

Uz poklič svoj braći: Do vidjenja!

I. F. Lupis-Vukić

POZIV IZ ROSARIJA

Bračo Jugoslaveni: Zaključkom zbora obdržavanog dne 27 Srpnja ov. god. u gradu Rosario de Santa Fé, postavljeni su čvrsti temelji društvu čiji naslov glasi:

JUGOSLAVENSKO RADNIČKO UZAJAMNO POTPORNO DRUŠTVO

Ovo je prvo i jedino društvo ove naravi, sa kojim tek sada računaju naše jugoslavenske naseobine i to ne samo u ovoj Republici već u cijeloj Južnoj Americi, buduć se njemu slično još nije nijedno osnovalo.

O potrebi i plodonosnim po-

Osjećate li Vi posljedice
SADAŠNJE GOSPODARSKE KRIZE
Kad biste imali jedan uložak u našoj banci, već se ne biste trebali brinuti u ovoj gospodarskoj nestašici
Posjetite našu banku:

JUGOSLAVENSKO ODJELJENJE
Vam nudja sajne posluge; štedi Vam vrijeme i novac.
NOVČANE DOZNAKE
brze, jeftine i sigurne.
ULOŠCI U BANKU
sa dobrim kamatima, u svako doba na raspolaganje ulagača.
NABAVLJANJE PUTNIH KARATA
za najbolje parobrode uz najpovoljnije uvjete.
VAŠI PRIVATNI LISTOVI
biti će Vam odašiljani besplatno i savjesno.

Odgovaramo kretom pošte na sva pitanja, koja nam stignu i na našim prozorčićima poslužujemo naše mušterije najprijaznije.

Uredovno vrijeme od 8.30 do 18 sati sve dane osim subotom od 8.30 do 15 sati.

The FIRST NATIONAL BANK of BOSTON
URED BUENOS AIRES — CALLE FLORIDA 99.

Imovina 700 milijuna zlatnih dolara kroz — 146 godina neprestanog napretka i — 22.000 poslovnih veza po čitavom svijetu.

sljedicama ovakovog društva uvjereni smo, da nije potrebno da o istom ovdje raspravljamo jer smo sjegurni, da izmedju nas nema ni jednoga, komu nijesu poznata korisna djelovanja ovakovih društava u našoj milo] domovini ili izmedju inostranih naseobina u ovoj Republici.

Bračo: Imajmo pred očima onu našeg neumrlog pjesnika Petra Preradovića, koji u svojoj pjesmi "Putnik" izmedju ostaloga kaže:

Tudja zemlja ima svoje
Ne poznaje jade tvoje
Tudja ljubav ljubi svoga

Bračo Jugoslaveni bez razlike vjere i plemena: pozivamo vas da stupite kao član u ovo naše društvo, jer jedino u njemu vlada **bratstvo, sloga i ljubav.**

Za upisninu i potanje obavjesti, obratite se na:

G. Nikola Barbarić, ulica San Martin 526.

G. Karlo Pavletić, ulica Tucuman 3722.

G. Ljubo Pantović, ulica Buenos Aires 3573.

G. Vladimir Sobol, ulica Jujuy 2633 dp. 6.

Za Privremeni Odbor:

Ljubo Pantović, Vladimir Sobol

Karlo Pavletić

JUGOSLOVENSKO RADNIČKO UZAJAMNO POTPORNO DRUŠTVO U ROSARIJU. — Dne 27. Srpnja ov. god. a u prisustvu mnobrojnih domorodaca, obdržavao se je u prostorijama trgovine g. Nikole Barbarića, San Martin 526 — jedan bratski sestanak a kojemu je bio jedini cilj: Osnutak gorespomenutog društva.

Dnevni red bio je sljedeći:

1. Cilj i svrha društva
2. Čitanje društvenih pravila
3. Upisivanje članova
4. Biranje uprave privremenog odbora.

Oko 2 sata poslije podne i kad već bio na okupu dosta veliki broj skupštinara, ustaje g. Vladimir Sobol te predlaže skupštini da se predje na izbor predsjednika i tajnika iste. Poslije kratkog raspravljanja i predlaganja jednoglasno su izabrani gg. Ljubo Pantović i Vladimir Sobol.

Odmah zatim uzima riječ g. predsjednik, koji svojim kratkim ali jezgrovitim govorom pozdravi skupštinare stavljajuć im na srce, da pomno prate tok ove velebne skupštine, te da svaki uznstoji i doprinese e da tako dojde do ostvarenja ovog našeg toli potrebnog društva.

Preuzima riječ g. tajnik, te poslije odužeg govora u kojem je opširno i potanko protumačijo prisutnima cilj i svrhu ovog društva, prelazi na čitanje pravila, koja se u cjelosti i jednoglasno prihvaćaju.

Uslijedjuje zatim upisivanje članova i prelazi se na biranje uprave privremenog odbora; odobrava se prvi i jedini predlog, po kojem su jednoglasno izabrani slijedeći članovi:

Predsjednik: Ljubo Pantović
Podpredsjednik: Andre Erdoć
Blagajnik: Karlo Pavletić
Podblagajnik: Nikola Barbarić
Tajnik: Vladimir Sobol
Podtajnik: Dušan Ribarić

Svi prisutnici burnim i dugotrajnim poklicima pozdravljaju izabrane članove uprave. Ustaje g. predsjednik, te u ime novoizbranog odbora toplim riječima zahvali gg. skupštinarima na izraženom povjerenju.

Budu ć su sve tačke dnevnog reda bile izvršene, sa ovim dovršio se ovaj lijepi zbor, koji je u srcima svih prisutnih ostavio najlepšu uspomenu složnog i bratskog rada i sa potpunim uvjerenjem, da će plod ovog novog društva biti od velike i neprocjenjive opće koristi.

OVAKO TREBA RADITI

Mi Jugosloveni se rado hvalimo, kako su jaka naša naselja u ovoj zemlji, koliko imamo odličnih ljudi i slično. Ali kad se pogleda na polje zajedničkog rada, moramo lepo poniziti glavu i priznati, da smo doduše mnogobrojni, delomice i dobro situirani, ali uvek još samo "masa" jer smo neorganizovani. A pogotovo na **prosvetnom** polju dosele ne možemo pokazati još ništa, osim ako ne brojimo u prosvetni rad po koju zabavu i ples.

Jedinu častnu iznimku čine braća Crnogorci, u dalekom Čaku, koji su sagradili školu, ali još nije otvorena. Najgore je na tome naše novčano i brojno najjače naselje u Rosariju sa okolicom. Tamo dugo vremena nije bilo niti plesova ni zabava.

Ovde ćemo pokazati, što se dade postići u relativno smešno skromnim prilikama, ako se ima pred sobom **tačno opredeljeni** cilj, i kad se ide za ovakovim ciljem ustrajno i pametno korak za korakom.

U predgradju Villa Devoto osnovalo je par Čehoslovaka g. 1928 Društvo "Komensky" za češkoslovensku školu. I braća Česi imadu par starih društava za takozvani socijalni život. A ipak je moralo doći par skromnih obrtnika i radnika, da dodju do prve **škole.** Novo društvo pozdravljeno je bilo spočetka sa više manje ironičkom kritikom. Ali osnivači se na to nisu obazirali. A danas nakon 2 godine sakupilo je već preko 3000 peća, i kupilo **zemljište** za gradnju škole, u ulici Simbron, 4400, za $ 5.203.32. Od toga platili su u gotovom novcu 3200 peća, a za 2000 uzeli su hipoteku na 2 godine. Zemljište meri 8.60 m na 50.06 m.

Zanimalo nas je doznati, na koji način se je moglo postići ovo baš iz "ništa".

Iz razgovora sa g. Kozakom, trgovcem u Devoto i predsednikom društva videli smo, da se je društvo moglo razviti iz sledećih uzroka:

Predsjednik je u prvom redu čvrsto stajao na stanovištu, da se mora neprestano držati pred očima glavni cilj: **školu,** a kod škole je glavna stvar **dete;** dalje: da treba članovima nešto dati, da će videti za uplaćeni novac nešto konkretna. Zbog toga se je izvadjalo kao glavni gospodarski princip: držati i prikupljati centavo i ne ubijati društva s početka sa najamninom za kuću. G. Kozak dao je u tu svrhu besplatno na raspoloženje na svom dvorištu staro kegljište, otvorenu stranu zatvorio sa prozorima, i razred je bio gotov. Počelo se je odmah sa poučavanjem, to jest društvo je članovima od prvog početka nudilo nešto, i to ono, što je bilo glavni cilj: **školu.** Danas imadu oko 30 učenika, te je već došlo tako daleko, da ne treba **besplatne** suradnje. Postiglo je drugi korak: ima svoju učiteljicu, plaćanu. Poučava se 2 puta na sedmicu: u nedelju dopodne, u sredu (ženske ručne radove) učiteljici plaća se za svaki put po $ 5.—.

Prosti račun nam pokaže pravilnost ovog postupanja, uznajmljena kuća bila bi baš izjela sav kapital. Ovako medjutim postiglo je društvo treću tačku: svoj **vlastiti** komad zemlje. Sad će najprvo napraviti odtraga jednu otvorenu a pokrivenu verandu, tako da će biti već mesta za poučavanje "al aire libre" uz zaštitu u slučaju kiše. A postupce preći će gradjenju soba, jedne za drugom.

Naravski, da će s ovakovom realnom bazom poverenje u društvo samo rasti, jer svaki član vidi, da novac ne ide za "upravne troškove", nego da svaka cigla povećava vrednost društvenog imanja. — Zemljište leži sa druge strane pruge F. C. P. naprotiv velike zgrade od "Aguas Corrientes", te će broj dece sigurno porasti, jer mnogi sada male dece nisu pošiljali u dosadašnji lokal, jer bi bila morala preko železnice.

A tamo okolo ima bar **60 Čehoslovaka vlasnika svojih kućica.** Ovo je nadaljni uzrok uspeha društva: jer ima dovoljan broj **stalnog** življa, a k tome dosta svesnoga Time dobiva i škola **stalnost.** Kad bi bilo 10 puta više radnika osobito neoženjenih, društvo bilo bi od danas do sutra.

U tom pogledu je slučaj ove škole veoma poučan: da i **stalno** iseljeništvo ne treba da bude izgubljeno za domovinu, nego je u mnogom obziru još i dosta bolje, nego onaj nestalni iseljenik, koji će se tobože jednoč vratiti domu, se uz to potica od nemila do nedraga, gubi godine; a se konačno nekde, sam, asimilira još te kako, ili ide kući ako je jedan od — najnesposobnijih.

Slučaj Komenske Škole u Devoto pokazuje kako važna je uz pitanje poljoprivrednih naseobina, takodjer **"gradska kolonizacija"** naseljivanje našeg naroda u većini skupinama unutar grada, ili u bližoj okolici, po predelima, gdje se može dobiti zemlju još jeftinije i na obroke. Vidimo, kako ovih 60 Čehoslovaka-kućevlasnika u prosvetnom obziru vredi više, nego 1000 naših radnika, nestalnih i kad imadu rada, negde na Doksudu.

Kako dobar organizacioni smisao imadu ovi Čehoslovaci, neka pokaže ovaj detalj: kad se je govorilo o tome, da bi prilikom posete njihovog Poslanika društvo napravilo lunč, odbor usprotivijo se tome, rekući: novac našeg društva je za **školu,** a ne za bankete. I zbilja su se svom državnom predstavniku ovako predstavili bolje, nego sa šampanjcem.

Formalno imadu stvar uredjenu tako, da su upisani kao vlasnici zemljišta trojica, koji su svi posednici, dakle lica, koja imadu i gospodarsku odgovornost. Ovi upravljaju na osnovu posebnog ugovora pred konzularnom vlasti imanjem društva.

Posvetili smo ovom praktičkom slučaju nekoliko više mesta, jer zasluži po **činjenicama,** da učimo i mi od njih, kako treba raditi, ako se hoće postići dobar kolektivni uspeh.

IZ ARGENTINE

Dr. M. Stražnicki, naš poslanik ovde, otputovao je, za Montevideo, a iza toga će poći u Čile, da preda vladama ovih dvijuh država svoja akreditivna pisma kao poslanik Jugoslavije.

G. Ivo F. Lupis Vukić otputovao je danas za stari kraj, a vratiti će se meseca novembra. S premite medjutim podatke o našim naseljima, kako Vas je molio prošli put, i pošaljite mu ih na naslov: Sarmiento 378. G. Lupisu želimo sretan put i istotakav povratak.

G. Jovo Marčetić vraća se u domovinu,preko Čile. Njegovo mesto preuzeo je g. **Vekoslav Vrančić**

Kod zaključka novine primili smo od g. Kebeljića dopis iz Beograda o Sokolskim Danima, koji ćemo objaviti u narednom broju.

JUGOSLOVENSKO RADNIČKO POTPORNO DRUŠTVO u Rosariju. — Nakon oduljeg pregovaranja i sastajanja, nekolicina oduševljenih uspjela je svojem plemenitom nastojanju, da osnuje gornje društvo, čija se potreba — naročito medju radničkim slojevima — već odavna puno osjećala. Na prvoj skupštini, na kojoj se je odredio slijedeći privremeni Odbor: Predsjednik: Savo Pantović; podpredsjednik: A. Sardoč; tajnik: Vl. Sobolj: blagajnik: I. Pavletić; vijećnici: N. Barbarić, Ribarić, N. Ljesar, i još neki naši istaknuti gradjani, svi vrli i požrtvovni ljudi, upisao se je znatan broj naših zemljaka iz radničkih redova. — Kako nam javljaju, do koji dan sastat će se glavna konstituirajuća skupština, na kojoj će se pretresti pravila, te odabrati stalni Odbor. Preporučamo svim našim trijeznim ljudima, da pomognu ovo društvo, toli potrebno nanašem desorganizirinom iseljeništvu, te da se u nj. listom svi upišu, pa i oni imućniji kao potporni članovi, jer će velikim brojem članova materijalno i moralno u velike dignuti važnost društva, koje će biti, od velike koristi baš našem siromašnom i nezaposlenom radniku. — Osnivačima društva želimo najbolji uspjeh, a s naše im strane nudjamo svaku pomoć i suradnju.

LUPIS-VUKIĆ U ROSARIJU. — Uslijed svog proputovanja kroz okolicu naše varoši, gdje je posjetio malone sve kolonije naših zemljaka, te usljed njegove prijaznosti i zanimanja za svakog našeg zemljaka postao je posve popularan, a ovdašnje najveće novine intervjusale su ga često. Isto tako donašale su njegove slike. Održao je nekoliko vrlo uspjelih predavanja, a isto tako bio je svagdje pozorno saslušan. — Kolonija u Rosario dan prije nejgovog odlaska za Bs. Aires odnosno za stari kraj, priredila mu je večeru u Hotel Mayo, kojom prilikom povela se je diskusija o potrebama medju iseljeništvom, pri čemu g. Lupis bio je naročito povladjivan. Sa te večeri svako je ponio najbolju uspomenu. Gosp. Lupisu zaželili su svi prisutni sretan put za Stari kraj, a što skori i ugodniji povratak, da uzmogne sa svježim silama nastaviti na polju svog plemenitog rada.

SLOVENSKO DELAVSKO DRUŠTVO "TRIGLAV" konačno se je konstituiralo, te izabralo svoju Upravu pod predsjedništvom g. Josipa Sigulina, podpredsjednika: Franca Kastelica i Antona Brišara, blagajnika N. Gecana, tajnika E. Toplikara i više odbornika, čijih se imena u ovaj čas ne sjećamo, ali ćemo Vam ih dostaviti slijedećom poštom. Svi su to momci vrli i požrtvovni, te se nadamo, da će u svom radu imati dobrog uspjeha. Zabavni Odsek tog društva već je nabavio tamburе, te će do koji dan pričeti sa poučavanjem, te priredbama u zboru. Medju Slovencima iz neoslobodjene domovine vlada vanredno oduševljenje. Do koji dan priredit će svoju drugu zabavu u prostorijama "Jugoslovenskog Kluba", koji svim ovdašnjim našim društvima ide vrlo na ruku u svakom pogledu, što naročito valja istaknuti, jer to zaslužuje.

"DAKSA". — Iz Mendoze primili smo od rodoljuba, koji ne želi biti imeonvan, za udovice i sirotčad pomoraca poginulih prilikom brodoloma "Dakse" iznos od **$ 22.—** m/n. Za ovu pošiljko doprinesli su sledeći naši zemljaci u Mendozi: po **$ 2.—:** Petar Andrić Ivanov, Stevan Vežić, Nikola Telenta-Maglica, Paval Pobor i Luka Padovan; po **$ 1.—:** Jerko Andrić, Marko Andrić, Tode Kuzmanović, Anita Čalas, Petar Spremić, Karlo Kukanjes, Antun Kočevar i Martin Mavrić, a **$ 4.—:** N. N.

Ovaj dar ima toliko veću cenu, jer su ga doprineli naši radnici, i to sada usred gospodarske krize. U ime udovica i sirotčadi najlepša im hvala uručili smo g. S. Gjurkoviću, tajniku "Jugoslovenskog Kluba" ovde, da ga se doznači u domovinu, kad društvo zaključi sakupljanje, koje mu je poverilo ovdašnje naše Poslanstvo.

NE UPALJUJE VIŠE! (Dopis). — Rosario, 24. jula 1930. Na 20. pr. jula održala se je ovdje jedna skupština u kinu Libertad. Skupštinu je sazvao g. Drago Mihaljević, za kojega se još nezna pravi razlog **zašto** se nalazi u Americi. Skupština je bila sazvana uz veliku buku, sa svrhom ništa manjom, nego da "oslobodi Hrvatsku". Uza sve to, na skupštinu nije došlo nego samo 82 čovjeka, polovina su stanari krčmara Jurića, a polovina jednog drugog krčmara, možda su većina i dužnici, pak moradoše zadovoljiti svoje stanodavce da podju na skupštinu. Od ozbiljnog svijeta nije bilo nego desetak ljudi, koji dodjoše da i to čudo vide. Tu skupštinu nisu ozbiljno shvatili ni oni čija se imena nalaze na pozivu — jer nekoliko njih i nedodjoše na tu "svoju" skupštinu. Jedini je govorio glavni zainteresirani, Drago Mihaljević, koji je opet pustio bradu. Govori vrlo slabo; nitko ga nije razumio šta je htjeo reći i, sudeći po apatiji prisutnih, nikome se nije ni marilo za ono što je govorio, jer kroz čitavo vrijeme nije pao ni jedan znak odobravanja.

Nikakova rezolucija nije bila izglasana, i tako će Hrvatska ostati neoslobodjena. Ovo je po Vujevoj metodi: bolje da ostane neoslobodjena jer tako se može održati i više skupština, i prilikom svake skupštine štogod zaraditi. Ali ne mnogo, jer je Vujeva i ludima otvorio oči. Najbolji dokaz da su naši zemljoradnici otvorili oči jest taj, što, izim ona četiri otvrdnuta Vujevca, na skupštinu nitko od njih nije pristupio.

Ljudi nisu došli na skupštinu, ne zato što su prestali ljubiti Hrvatsku, i što odobravaju diktaturu nad hrvatskim narodom, nego zato, što neće da ih razni probisvjeti potežu za nos i za — džep. Kome je do novaca neka ide raditi kako što i mi radimo, kažu naši zemljoradnici.

Koliko su skupštinari marili za ono šta je govorio Drago Mihaljević najbolji je dokaz u ovim dvim činjenicama: Nakon skupštine otvorio je prodaju svoje "Slobodne Hrvatske" i čikaškog "Hrvatskog Glasnika", i prodao je svega — 10 primjeraka, po 10 centavosa! Ukupno: 1 pesos. Onda je otvorio upisivanje pretplate na svoju "slobodnu" Hrvatsku, i od 82 prisutnih, javio se glavom — jedan pretplatnik!

Da nema nešto naivnika u dalekom Chacu, koji još nisu imali čast da dodju u lični dodir sa ovim oslobodiocima — radničkih i seljačkih pesosa, ne bi naš Drago mogao ni svako tri mjeseca na vidjelo. Ali, kaže se, da će mu sada pomoći iskusni Jozo, koji zna kako se vodi bilo koja politika koja — para nosi. Nesmeta što su se jednom grdili, ta i ono je bilo radi para, pak se radi posla i para ljudi mogu složiti i pomiriti.

Ali, — prošla su Vujevina vremena: Ne upaljuje više!

X.

50.000,000

ISELJENIČKI ULOZI KOD DOMOVINSKIH BANAKA

O. U. Zagreb, srpnja. — Svim našim iseljenicima je poznata teška nevolja, koja je snašla mnogo naše iseljenike zbog uloga kod mnogih domaćih novčanih zavoda. Mnoge su banke propale, a da nisu bile zaštićene iseljeničke uštede, položene kod tih banaka. Na stotine je naših iseljenika kod toga stradalo, pa je upravo to vrlo štetno djelovalo na držanje naših iseljenika prema domovini.

Trebalo je jednom odlučno zahvatiti u to pitanje, te svim iseljenicima povartiti njihove uloge, ako se hoće povratiti povjerenje kod iseljenika prema domovini, a osobito prema domovinskim bankama. Trebalo je što prije preći riješavanju toga teškog pitanja. Ali su na žalost prolazile godine, pa se nije uspjelo naći načina da se to pitanje povoljno riješi po iseljeničke interese.

Otkad su osnovane Organizacije Iseljenika u domovini, čije je savezno sjedište u Zagrebu (Samostanska ulica 16), to se je pitanje ozbiljno pokrenulo. Osobito se je zato stalno zalagao naš glasnik Saveza Organizacija Iseljenika u Zagrebu "Novi Iseljenik". Kroz stupce tog jedinog iseljeničkog lista u domovini stalno smo iznosili hitnu potrebu da se osiguraju iseljenički ulozi, propali po raznim bankama pod stečajem.

Na lanjskoj iseljeničkoj konferenciji u Splitu, zazvanoj od Ministarstva Socijalne Politike, naš je Savez to pitanje opširno osvijetlio preko svojih zastupatelja, koji su održali govore i dokazali potrebu udovoljenja iseljeničkim zahtjevima, da se njihovi ulozi kod Prve Srpske Zemljoradničke Banke, Slavenske Banke, Balkanske Banke, Primorske Banke itd. u punoj vrijednosti povrate iseljenicima.

U tome je smislu govorio i sam tadašnji ministar Soc. Politike Dr. Mate Drinković, a i u tome je duhu naš Savez predložio i resoluciju od svih prisutnih odobrenu.

Ministar Trgovine i Industrije g. Juraj Demetrović živo se je zauzeo, na poticaj Iseljeničkog Komesarijata u Zagrebu, koji se je za tu stvar takodjer vrlo energično i odlučno zalagao u svojim brojnim službenim poticajima. Gospod Demetrović je pokupio sve potrebne podatke, te je u tu svrhu poslao u Zagreb posebnog činovnika da kod Slavenske Banke izvidi cijelo stanje iseljeničkih uloga. Ujedno se je za to pitanje najživlje zainteresirao ministar financija Dr. Švrljuga radi pokrića odnosnog manjka kod banaka pod stečajem u pogledu iseljeničkih uloga. Računa se da će **trebati oko 50 milijona dinara, tako da** budu pokriveni svi iseljenički ulozi kod tih banaka.

Kad je na Vidovdan ove godine, prigodom velikog Sokolskog sleta bila **u audijenci kod Njegovog Veličanstva Kralja Aleksandra I.** iseljenička deputacija, sastavljena od Jugoslovenskih Sokola, na čelu sa g. Ivanom Maldineom, **dobila je potpuno uvjerenje, da se to pitanje sa strane Vlade najozbiljnije riješava i da će biti u kratko vrijeme sigurno i povolino riješeno. Sam je Kralj izričito naglasio, kako nam g. Mladineo saopćuje, da će svi posjednici uloga biti isplaćeni.** U tome će smislu g. Mladineo čim stigne u Ameriku, koncem srpnja, objaviti Kraljevu izjavu. I predsjednik Vlade General Petar Živković odlučno se izjavio u tom pogledu, tako da je sada posve sigurno da će se to pitanje sretno riješiti.

Veseli nas da to možemo objaviti našem iseljeništvu, jer smo uvjereni da će to doprinijeti u velike učvršćenju najužih odnosa povjerenja i ljubavi svih naših iseljenika prema domovini.

HRVATSKI RADIŠA

Odgoda posvete temeljnog kamena "Doma Sjeveroameričkih Hrvata" — Pripravnog Internata Hrv. Radiše — Produljenje roka za predaju nacrta za gradnju Internata Hrvatskog Radiše.

Obzirom na nepremostive tehničke zapreke odgadja se posveta temeljnog kamena **"Doma Sjeveroameričkih Hrvata" — Pripravnog Internata** — na neizvjesno vrijeme.

U vezi s time produljuje se rok za predaju nacrta za gradnju Radišinih internata koji za interesente iz Zagreba toli za intersente iz provincije. Zadnji rok predaje je 31. kolovoz 1930. do 12 sati prije epodne.

Ravnateljstvo "Hrv. Radiše"

IZSELJENIŠKA ZVEZA

Pod tem imenom je bilo vstanovljeno v Ljubljani društvo za izseljeniške zadeve, ki si je na občnem zboru izvolilo sledeči odbor:

predsednik: Anton Kristan
podpredsednik: Franjo Vilhar
tajnika: Mile Klopčič in Cvetko Kristan
blagajnik: Drago Malovrh
odborniki: Milan Vičič in France Koruza
nadzorniki: France Koblar, Valentin Trhunc, Ivan Selan, J. Pretnar, Boris Kristan, Rudolf Ocko in France Hlebš.

SLUŽITE SE KOD PODUZEĆA KOJA OGLAŠUJU U "GOSPODARSTVU"

ZA UKUSNE I PRVOVRSNE MOBILIJE
preporučamo tvrtku
Casa MASSA Hnos.
stare dobavitelje naše naseobine na Boci
ALMIRANTE BROWN 1087 BUENOS AIRES
U. T. 21 - 2197
(38 - 48)

Dr. BOŽO BAKMAZ
Lečnik u Bolnici Rawson
GOVORI JUGOSLOVENSKIM JEZIKOM
(19-42) Boca, Olavarria 1042

Kod Svecanosti
Kupujte cveće od tvrtke
Randazzo Hnos.
Plantas y Flores naturales
Umerene cene
ALMIRANTE BROWN 947
U .T. 21, Barracas, 2958 y 0904
(6 - 39).

Dr. Juan de Simone
Abogado - Escribano
PINZON 567 — BUENOS AIRES
U. T. 21, Barracas 2056
(2 - 39).

COMPAÑIA ARGENTINA DE SEGUROS.
Victoria
Sociedad Anónima
AVENIDA DE MAYO 791
Buenos Aires
U. T. 2444 - 2445, Rivadavia
SECCIONES HABILITADAS:
INCENDIOS
ROBOS
CRISTALES
AUTOMOVILES
Siniestros pagados hasta el 30 de Junio de 1928
$ 1.004.913.25 m/n.
Capital suscripto y reservas:
$ 1.337.080.70 m/n.
(10 - 39).

RESTAURANT TRIGLAV
Calle Osorio 5085 Bs. AIRES
(La Paternal) Argentina
DOMAČA HRANA - TUKAJŠNJA IN IMPORTIRANA VINA
REZERVIRANI PROSTORI ZA GOSTIJE
PRENOČIŠČA - POSTREŽBA TOČNA - CENE ZMERNE
Priporoča se najtopleje rojakom
(13 - 37) LUIS DRUFOVKA

Prva Jugoslovenska Krojačnica
NA DOCK SUD
INGENIERO HUERGO 1360
PRIMILA JE NOVE ŠTOFOVE ZA ZIMSKU SEZONU
RADIMO JEFTINO I DOBRO TE NA OBROKE
Imamo u zalihi moderne košulje, ovratnike i sve ostalo rublje za gospodu.
Preporuča se svoj braći Slovenima.
(13 - 39) Vlasnik: RADE PAUNOVIČ

Restaurant "EL AMERICANO"
Najveći jugoslovenski hotel u Buenos Airesu.
VLASNICI
HULJIĆ y MIŠETA
preporučaju se našim obiteljima i zemljacima, kad dodju u Buenos Aires
Domaća kuhinja. Zračne i čiste sobe.
BUENOS AIRES — La Madrid 341 (Boca)
(21-42) U. T. 21, Barracas 1865

Jugoslovenska Ljekarna
Bivši vodja dvorske apoteke na Cetinju i diplomirani ljekarnik u Pragu i Bs. Airesu.
Pohadjajte ovu jedinu našu ljekarnu u kojoj ćete dobiti dobar savjet i sve naše lijekove
SVOJ K SVOME
Kada udješ govori našim jezikom Lijekovi se šalju po poručbi poštom po cijeloj Argentini
Calle F. QUIROGA 1441
Dock Sud)
U. T. 22 - 7596 Avellaneda
Mr. Ph. Franje Hušpaur
(14-- 37)

POMPAS FUNEBRES
CARRUAJES
AUTOMOVILES
(5-39)
CASA FALCONE
LUIS FALCONE
Naše je poduzeće svim Jugoslovenima na Boci poznato zbog umerenih cena i prvovrstne obsluge.
447 - LA MADRID - 457 U. T. 21, Barracas 0533

"THE DERBY"
GRAN SASTRERIA
PARDO y Cía.
ALMIRANTE BROWN 1100 — U. T. 21. BARRACAS 2214
SUCURSAL. EN ASUNCION. PALMAS 126
Preporučamo našim čitaocima ovu Krojačnicu, koja ima već puno godina da se bavi ovim specialnim poslom. — Služi izvrstno u pogledu rada, dobre robe i umerenih cena.

Clínica Dental Mutualista Argentina
155 - Montes de Oca - 155
Ravnatelj: JUSTINO D. LAMARQUE
Kirurg-zubar Medicinskog Fakulteta. Bivši osnivač i načelnik Zubarskog Odelenja kod Asistencia Públika u Buenos Airesu.
Svaki rad izvršimo brzo i tačno; preuzimamo odgovornost za svoj rad.
Materijal, koji upotrebljavamo, je najbolje vrste te sasma istovredan onome, koji platite veoma skupo na drugom kojem mestu.

Vadjenje zubova bez bolesti	$ 1.50
Ispunci od platine ili smalta po $ 4.—, $ 5.— i	" 6.—
Zublje: prvi zub	" 7.—
svaki nadaljnji	" 4.—
Zlatne krune	" 12.—
Nepremični zubni mostići	" 14.—
Nepremični zubi á Pivot, svaki	" 10.—

Naša Klinika nema praktikanata, nego sve samo osoblje dipolmirano na Fakultetu. Naše je geslo: stručnjačko poštenje, dobar rad i pomno saslušanje stranke.
PREGLEDANJE BESPLATNO
Satovi: Svaki dan od 9—12 i 14—20 sati, a subotom samo popodne.
MONTES DE OCA 155 — U. TELEF.: 23, B. O., 5285

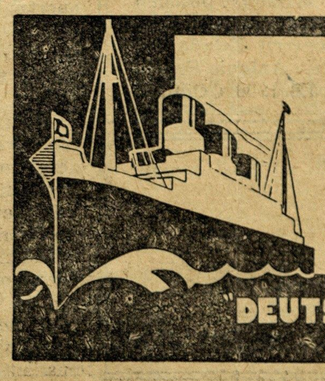
NAJPOZNATIJE VRELO NABAVE JEFTINIH KARATA - POZIVNE KARTE NA OTPLATU BRZOJAVNE DOZNAKE NOVCA UZ NAPLATU OD
SAMO $ 1.50 m/n.
"DEUTSCHE SCHIFFSAGENTUR"
SAN MARTIN 469

NAŠ MILI STARI KRAJ

BRATSKA RIJEČ BRAĆI SLAVJANIMA UOPĆE

bez razlike Hrvatima, Dalmatincima, Bošnjacima, Hercegovincima, Srbima, Crnogorcima i Slovencima

koji su donedavna sačinjavali državu Srba Hrvata i Slovenaca a današnju Jugoslaviju. Po našoj geografskoj poziciji u Evropi, mi smo **Južni Slaveni**, za razliku od Rusa, Poljaka, Čeha, ,Slovaka i Ukrajinaca,, koji su po svojoj poziciji **Sjeverni Slaveni.**

Bivši Vidovdanski Ustav u Jugoslaviji nije bio dobar za nas Hrvate, radi česa su bile velike borbe,, i mi smo se žilavo borili da se izjednačimo u državi, da bude ravnopravnost, i da se državi dade ime koje će biti jednako za svakoga. Stari Srbi nisu za to bili voljni, ali je potreba državnog opstanka prislila vladu da učini narodu na volju i da dade zemlji ime koje joj po naravi pripada — Jugoslavija. Mi smo u Jugoslaviji svi od istoga stabla, istoga jezika i istih običaja. I svima nama je potrebna vlastita država, da nebudemo tudji sluge na svome. Pod vlasti tudjih naroda bili bismo sužnji. Ja vam ovdje nemogu istumačiti povijest nas Slavjana, to bi bilo predugo za ovaj sastavak, ali svaki gori imenovani naš zemljak dužan je znati prošlost svoga naroda i svoga narodnog stabla, i time utvrditi svoj rodoljubni duh da tim duhom u sebi utvrdi i moć za našu obranu i naš opstanak. Na taj način naši neprijatelji nebi imali mogućnosti da nas duševno rastave za da nam mogu lakše uzeti što je naše, umesti naše pleme i staviti nas u sužanjstvo.

Imade više od osam vjekova da nismo imali takovu zgodu kao danas, da se mi braća medjusobnom upoznamo i složimo. To su najveći i najvrijedniji dani za našega života. Došli su, i mi ih vidimo svojim očima, a što naši predji nisu mogli vidjeti ni dočekati, premda su ih želili i mnogo žrtvovali za tu svrhu. Gospod Bog nam se je smilovao da se odriješimo sindžira kojima smo bili prikovani kroz stotina godina. Mi i naši predji uvijek smo se žrtvovali za drugoga i štitili tudje gospodstvo,, a za nagradu je uvijek bio sindžir oko vrata, i to je potrajalo sve do naših dana.

Naši su neprijatelji b i l i od pamtivijeka talijanska plemena, to jest nekada stari Rim, pak kašnje Mletačka, koji su gospodarili na našoj obali Jadranskoj. Koliko li su naši predji krvi prolili, i na mletačkim galijama muke podnijeli, za uzdržati mletačko gospodstvo! Mletčani su poharali naše šume, našem seljaku oteli zemlje i darovali ih svojoj gospodi, koje pokore se naš seljak u Dalmaciji ni do danas nije oslobodio. Da nam šume nisu poharali, Dalmacija bi bila puna zelenila, a pošto zelene gore privlače kišu, Dalmacija bi bila tako plodna, da se Dalmatincima nebi trebalo po tudjem svijetu potucati za komad kruha. U Dalmaciji je bilo hrastovih i bukovih šuma. Vi znate da list što opada stvara zemlju i gnjoj, raste trava i drveće, pak voda ne odnosi zemlje, u more. Dalmacija je jednom bila blagodarna zemlja, za usjeve i za uzgoj marve, i pučanstvo je uživalo te plodove prirode, dok ne dodjoše Mlečići i neopustješe naše planine, brda i otoke, a sve za svoje galije i za stubove na kojima sagradiše svoje raskošne palače u Mlecima. U gradovima su mletačka gospoda uživali a naš seljački narod je u siromaštvu i neznanju kmetovao i robovao. Još su nas sramovali imenom "Schiavi" (Skjavi), t. j. robovi, nazivali! Odvukli su naše najljepše spomenike i s njima uresili svoje muzeje u Mlecima. Uništavali su svaki trag naše povijesti, da bi od nas napravili narod bez imena i prošlosti.

To je sve tako išlo do vremena Napoleonovih, kad je Francija uništila Mletačku republiku, uzela Dalmaciju, priznala naš jezik i našu narodnost, i stvorila Kraljevinu Ilirsku sve do Soče. Nakon pada Napoleonova, velike sile odrediše Dalmaciju Austriji. Francija je malo gospodovala nad našim zemljama, ali je kroz ono kratko vrijeme mnogo uradila za napredak naših zemalja. Pod Mletačkom u Dalmaciji nije bila ni jedna jedincata škola za naš narod, i sve je bila pustoš. Francija je otvarala pučke i zanatske škole na našem jeziku, i u osam godina sagradila cestu od Zadra do Kotora, koja je i danas glavna cesta Dalmacije.

Austrija je gospodarila malo više od 100 godina, i zapustila korisne radove što ih Francija bijaše započela, pak se opet palo u stanje kakovo je bilo pod Mlečićima. Krasna obala našega Jadrana slijedila je biti pusta i prazna od svake prosvjete. Austrija uvede u sve urede talijanski jezik, tako da Dalmatinski Hrvat, ako je htjeo biti činovnik u svojoj zemlji, morao je naučiti tudji jezik! Svi smo mi svojim očima gledali nadpise: I. e R. Capitanato Distrettuale, i slično. Austrija je u Dalmaciji stvarala Talijane uredovnim talijanskim jezikom, i dopuštanjem zloglasnih škola Lega Nazionale, samo za to da u Dalmaciji bude medjusobne borbe. Ova zločinska politika Austrije kriva je što je koncem svjetskoga rata u Zardu bila talijanska većina, radi čega je Italija svojatala i odnijela nam Zadar, i time zabola crnu draču u naše tijelo.

U školama, koje smo svojim novcem uzdržavali, učila se je samo povijest austrijskih careva. Nije tu bilo ni spomena o Kralju Tomislavu, ni Zrinskom i Frankopanu, ni Matiji Gubcu. Mi nismo smjeli poznavati ni našu prošlost, ni naše velike ljude. Austrija, kao i Mlečići, htjela je da nam usadi u krv, da su Nijemci i Madjari rodjeni da budu gospodari, a mi budemo sluge. Svi bolji položaji bili su za njih, a za nas samo mrvice. Dalmatinci su od pamtivijeka vrli mornari, ali u austrijskoj ratnoj mornarici nije bilo ni jednog dalmatinskog Hrvata, kao višeg časnika ni admirala. Sve je to bilo za naše gospodare koji, prije nego li dodjoše na naše more, neznahu ni da je more slano. Mi, koji nemogosmo živjeti kod kuće, odlazili smo jadmice u tudji svijet, po 20, po 40, po 60 hiljada na godinu.

Tko je bio za svoj hrvatski narod i jezik toga su progonili i Mleci i Austrija. A ipak se uvijek nalazilo velikih ljudi koji su branili i prosvjećivali svoj narod. Pod gospodstvom Mletaka imali smo našega velikoga prosvjetitelja, biokovskog guslara, fra Andriju Kačića-Miošića. Drugi veliki naš borac za hrvatska prava iz makarskog primorja bio je nezaboravni Don Mijo Pavlinović. Mi stariji smo i lično poznavali Pavlinovićeva mladjeg druga, nedavno umrlog Don Jurja Biankina, iz Staroga Grada na Hvaru, koji je dočekao Zoru slobode prije nego li je ispustio svoju plemenitu dušu. Pavlinović i on grmili su u carskom Beču protiv nepravica što ih je naš narod snosio pod Nijemcima i Madjarima. Kao platu za sve svoje žrtve, narodni borac Biankini je dočekao da vidi kako naša mlada država cvate i napreduje. Svaki dan je manje onog pogubnog prvenstva što ga uzdržavali pokvareni političari, sada postajemo svi jednaki, svak radi slobodno u svojoj Banovini, niko nikoga netlači. Ruka zakona hvata samo one koji siju bunu i neslogu. Tome je najbolji dokaz, što su prije malo vremena ušla u vladu tri vidjena političara Hrvatske Seljačke Stranke, tri vijerna druga blagopokojnog Stjepana Radića, a to su Hercegovac Dr. Nikola Preka, bivši veliki sudac u Zagrebu Dr. Stanko Šibenik i Slovenac Dr. Ivan Švegel. Tu su nam lijepu vijest donijeli i argentiniski listovi, pak ste je svi mogli čitati.

Da svima bude pravo, da nebude medju nama srpskih i hrvatskih razlika, naše nove Banovine podijeljene su po rijekama, i na način kako to odgovara gospodarskim potrebama naroda. Onima koji kažu da to nije pravo pitam ih: tko je dijelio naše pokrajine kakove je zatekao konac rata? Dijelili su ih Turci, Mlečići, Nijemci i Madjari.

Sada smo napokon našoj zemlji mi sami dali lijepo skupno ime Jugoslavija, y sve naše Banovine nose ime u našem materinskom jeziku.

I obazrimo se malo na narode koji su u prošlom vijeku dostigli svoju uniju, kao na primjer Njemačka i Italija. Njemačka je imala puno kraljeva, i svaki kralj se je borio sa drugim kraljem, isto od njemačke krvi. To je učinilo da je njemački narod uvijek bio podijeljen, pak su Francija i Austrija mogli nad njim gospodovati. Ali veliki kancilir Bizmark pozove Bavarce, Saksonce, Pruse, Slezijance i ostale, da tako rečem, njemačke "Hrvate", "Srbe", "Slovence", "Crnogorce", da se svi ujedine u jednoimenu državu Njemačku (Dajčland), što oni i učiniše. Tako je Njemačka postala velika i jaka, i više se nisu mogli ni Francija ni Austrija ticati u njihove stvari. Ali je i Njemačku uzelo vremena dok se učvrstila, jer je i u njih bilo izdajica koji su sijali otrov u narod i nagovarali ga da mrzi svoju zemlju i služi tudjim.

Tako je bilo i u Italiji, koja je bila raskomadana na toliko država, i podvrgnuta tolikim tudjim gospodarima. Tu je bila Papina Država, tu Napuljsko Kraljestvo, tu Kraljevina Sicilija, tu mala narodna d r ž a va Pijemonteška. Austrija je držala Mletke i Milan. I ove su se državice grizle i borile medju sobom. Pak je došao dan kad su Talijani uvidili, ako se ne slože u jednu jaku državu da će uvijek kuburiti i tudjinu robovati. Talijani su imali i velikih muževa — kao i mi, Bogu hvala, — koji su se borili i žrtvovali dok se je Italija ujedinila. I kao što su se prije mrzili Pijemontezi i Napulitanci, Mlečići i Genovezi, i za volju tudjina kopali jedan drugome grob, tako danas nećeš naći ni jednoga koji će u narodnom pogledu reći, "ja sam Pijemontez", "ja sam Napulitanac", itd., nego svi kažu "ja sam Talijan". Ali i u Italiji je bilo, kao i u Njemačkoj, dosta truda kroz mnogo godina dok je pobijedio zdrav razum, ,jer je i onamo bilo onih koji su volili Austriji robovati, nego li u svojoj zemlji biti slobodni.

A Talijani, ipak, nisu od iste krvi i plemena kao što smo mi Jugoslaveni, niti se oni medjusobom razumiju kao mi Hrvati, Srbi i Slovenci. Mi to najbolje i ovdje u Americi znamo, gdje nas ima iz svih krajeva prostrane jugoslavenske zemlje, da, bili otkle bili, medjusobom se ipak lijepo razumjevamo, dok se Napolitanac, Genovez, Mlečić, itd. u svojim dijalektima medjusobom nikako nerazumjevaju, nego treba da govore jezik što su ga u školi naučili, ako hoće da se razumiju.

Uzmimo i onaj veliki narod što ga mi pogrešno nazivamo Inglezi. Nisu to sve Inglezi, nego tu ima Škota, Ingleza i Velša, koji su posve različiti narodi, koji samo govore istim ingleškim jezikom, iako još ima Škota i Velša koji govore svaki svojim posebnim jezikom. Pošto je i medju njima bilo svadje o prvenstvo, oni su prihvatili zajedničko britansko — kao i mi jugoslavensko — ime, i svoju zajedničku zemlju nazvali Velika Britanija.

Što su, dakle, uradili za svoje bolje veliki narodi, kao talijanski, njemački i britanski, zašto nebi uradili i mi Jugoslavjani? Mi smo jedno pleme, jedna krv, i jedan jezik. Nas dijeli samo religija, ali vjera nije stvar ni narodna ni plemenska. Tamo gdje je vladao uticaj Grka, naš je narod pravoslavni, a gdje je vladao uticaj Rima naš je narod katolički. Ali krv i jezik broje, a vjera nebroji u narodnim stvarima. Jedan je Bog, jedan Isus, jedno evandjelje, i svaka vjera nas uči da nemrzimo jedan drugoga nego da se ljubimo medjusobom.

Želim opomenuti braću Jugoslavene, što možemo se i sami osvjedočiti ako hoćemo, da je naša zemlja u deset godina slobode više napredovala nego li kroz sva vremena mletačkog i austrijskog gospodstva. Prije rata, koliko je stranaca dolazilo u našu zemlju? Tko je dolazio gledati našu divnu prirodu, naše krasne otoke? Držali su nas da smo divlji — salvaje — da smo orijentalci, a takovima su nas i sami Austro-Madjari prikazivali. A danas da desetke i stotine hiljada tudjih naroda dolazi u našu zemlju gdje se nalaze zadovoljni, i svake ih godine više dolazi. To znači da uza sve posljedice rata, uza sve unutrašnje borbe i nesporazume, da se naša zemlja sve više sredjuje, naša krasna obala sve više uredjuje i uljepšava, da se grade hoteli, šetališta, kupališta, grade ceste, uvode automobili i omnibusi, i da niz našu obalu postoji parobrodarska služba kakovom bi se mogla ponositi svaka kulturna zemlja u Evropi. Netreba slušati samo što nam domaći i tudji neprijatelji zla o našoj zemlji govore, da bi nam ju omrznuli, nego treba znati i što je dobra u zemlji učinjeno. Za nas danas znadu stranci i od svih strana k nama dolaze, da uživaju u ljepotama naše prirode. Još i negrane proljeće a svi su hoteli puni turista. Pučanstvo Splita se je u zadnjih deset godina više nego podvostručilo, tako da ovaj naš napredni grad broji više od 40.000 stanovnika. Zagreb se je stanovništvom podvostručio takodjer, a Beograd potrostručio. U Zagrebu ima danas osobnog i trgovačkog prometa za dvadeset puta više nego li god. 1913. Od kad je Jugoslavija, otvorilo se je više od tisuću novih škola. Zar to nije napredak? Ovih dana mi je pripovijedao prijatelj koji je bio u Jugoslaviji, da je pošo iz Splita u Kotor, pak sve do na Lovćen, automobilom. Kaže mi da su mu se neki Amerikanci osobito pohvalili cestom od Zagreba do Splita, preko Velebita, kojom su prošli. U Sloveniji su ceste i hoteli kao u Švicarskoj, i već velike skupine Engleza i Amerikanaca dolaze onamo ljetovati i zimovati.

Čitali smo u novinama da je Jugoslavija god. 1929 prodala inozemstvu za 300 milijuna dinara više robe nego li je od njega kupila, a za 1799 milijuna više nego li u god. 1928.

U početku mnogo se je novca izgubilo u trgovinama i industrijama radi neiskustva, ali sada se napreduje, samo žalibože ali kapitala nije koliko treba. Medjutim, svaku godinu Amerikanci, Englezi i Francuzi ulažu sve veće sume u razne industrije u Jugoslaviji, što znači da smatraju zemlju solidnom i sredjenom, jer nitko nestavlja svoj novac onamo gdje će mu propasti.

Naše samo iseljeništvo poslalo je prošle godine u Jugoslaviju više od 15 milijuna dolara, za pun milijun više nego li god. 1928, tako da su se iseljeničke uštede na jugoslavenskim bankama u jednoj godini povećale za preko 300 milijuna dinara, osobito iz Južne Amerike.

Na pročetku 1919. g. Jugoslavija je imala oko 100.000 tona raznog brodovlja, a danas ima oko 300 000 tona. Svojim očima možemo vidjeti koliko samo jugoslavenskih parobroda dolazi svake godine u Buenos Aires i Rosario.

Sve je ovo napredak.

Da je u Jugoslaviji progonstvo i nepravda, kako neki talijanski plaćenici pišu, zar bi ovoga napretka bilo? Eto, neki talijanski plaćenik Vujeva, radi raznih zločina morao je pobjeći iz Argentine Kažu da će poći u Italiju. Tamo će biti dobro primljen i nagradjen, jer je uvijek sramotio Jugoslaviju i poticao jugoslavenske državljane u korist Italije. On je napravio i fabricirao neke krive diplome, kao da je on neki doktor od politike, radi čega je mogao uhvatiti pet godina tamnice, pak kad je vidio da je zato saznala policija šmignuo je preko granice. Svaki Slavjan, kada vidi da netko stavlja nemir i nesklad u narod neka dobro prouči takova čovjeka i propita se zašto on tako radi? Je li sposoban takav čovjek na drugi način dobiti svoj kruh, koji položaj ima, odakle je došao, i koje je dobro napravio sebi i drugima. Za ovoga Vujevu se zna da je pobjegao iz Zagreba i došo u Argentinu, jer ga je g. Rudolf Vrbančić, elektrotehničar u Zagrebu, bio tužio policiji za prevaru. Kad je došo u ovu zemlju izdavao se je za Slovenca, a onda za Jugoslavena, tako da je skupa sa bivšim ministrom Grisogonom i iseljeničkim izaslanikom Marčetićem u Buenos Airesu osnovao Jugoslavenski Sokol. Ne Hrvatski, n e g o jugoslavenski. Kad su ti ljudi doznali tko je Vujeva, okrenuli su mu ledja, a on, videći da se sa jugoslavenstvom neće dati lahko i bez rada živjeti, proglasio se za vodju Hrvata, da trguje sa hrvatskim imenom, i sa imenom blagopokojnog našega Stjepana Radića, koji je najviše mrzio i proganjao ovakove narodne trutove.

Svakomu tko k nama dolazi treba prije dobro ispitati prošli život i što je za narod uradio dotada, pak nas razni probisvjeti neće moći varati. Osobito se treba čuvati onih koji dolaze medju nas kalašiti novaca za sebe. Tko hoće imati novaca neka radi kako i mi radimo!

Ali se, sa druge strane, nije čuditi, da i razni varalice nalaze prijatelja. I u narodu ima svašta, i svake misli, ima dosta i neukosti, pak je teško poznati misao jednoga čovjeka, a radni narod nema vremena ni mogućnosti da sve čita i prati. Svaki, pak, buntovnik i protudržavni propagandista, bježi u Italiju i Madjarsku, pak prima Judine pare da se prehrani i da od onamo buni iseljenike da bi mu i oni malo novaca poslali.

Što je najpotrebitije za našega čovjeka jest to, da čita zdrave knjige, kao što su Matice Hrvatske, da čita hrvatsku povijest i živote naših velikana, i da se iz prošlosti svoga naroda uči za budućnost, tako će znati odbiti svaku otrovnu novinu.

Sve što sam naznačijo u ovo malo redaka, sve je istina, što svaki zemljak, brez da je učen, može razumjeti i osvjedočiti se. Naš veliki biskup Strosmajer na hrvatskoj strani, a vladika Rade na srpskoj, učili su nas da smo braća i da se ljubimo i slažemo medjusobom. Prije malo vremena bilo je u argentinskim novinama kako Italija željno čeka dan, da nam otme našu Dalmaciju, ali videći da se Jugoslavija uredjuje, da joj to mrsi planove. Pamtimo, braćo, da nas niko neće pomoći, ako sami sebe nepomožemo, niti će nas ko obraniti ako se sami neobranimo. To je glavna točka: Svijesna sloga kojom branimo sebe i svoje potomke. I ako se sada žrtvujemo to je u našu korist, i za naš život budući, i za čast koja nas pretiče u svijetu. Što je dobro za naše neprijatelje, nije dobro za nas. Bolje budućnosti mi nemožemo imati osim one **koju sami izgradimo**, isto tako ovdje u tudjem svijetu, kao i u našoj rodjenoj zemlji i državi. Mržnja i nesloga ubijaju i razaraju. Sloga i ljubav grade i napredak donose. To svak najbolje zna u svojoj familiji. Zato širimo slogu i ljubav pak će nam i Bog pomoći. — **Hrvat-iseljenik.**

NASELJIVANJE

u "Argentinskoj Kaliforniji"

U "Colonia Española", 3 km. od stanice Resolana, prov. Mendoza, prodaju se posjedi (chacras) od 10 do 50 hektara, sa osiguranom vodom za natapanje, za 200-300 pesosa po hektaru plativo u 6 obroka, bez kamata. Zemlja je naročito podesna za **vinovu lozu, voće, djetelinu i zelen.** Djetelina rodi do 25 tonelada i krušaka (francuskih) do $ 7.000 po hektaru. Rasprodaje:

JORGENSEN v CIA.,
— SAN MARTIN, 640 —
BUENOS AIRES

IZ DOMOVINE

PROLJETNA SEZONA

Dopis iz Splita

Ovogodišnja kupališna sezona na našoj obali počela je sa najboljim izgledima. Rekordan posjet zabilježen je za vrijeme uskršnjih praznika. Naši turistički centri kao Dubrovnik, Crikvenica, Rab, Hvar i Korčula bili su prenatrpani gostima, pa su mnogi putnici morali da traže konačište u drugim mjestima ako nisu imali unapred rezervirane sobe. Čak su i privatni stanovi bili prepuni. Veliki je interes za posjet naše rivijere zapažen medju Nijemcima, Austrijancima, Poljacima, Anglosasima i, naročito u najnovije vrijeme, Madžarima. Osim redovitih pojedinačnih izletnika posjetile su našu obalu brojne grupe njemačkih izletnika, organizovane od raznih njemačkih putničkih ureda. Medju stranim posjetnicima zabilježeno je više poznatih imena iz diplomatskih, naučnih, poslovnih i umjetničkih krugova. Naročito je zapažen posjet **Lorda Dawson of Penn-a**, prvog ličnog liječnika engleskog kralja Gjure, koji je proveo dvadesetak dana na našem primorju, sa svojim užim društvom. Ugledni britanski gost bio je počašćen naročitom pažnjom sa strane direkcije Jadranske plovitbe, a inače je na svom putovanju svuda naišao na odličan prijem, što je on u razgovoru sa novinarima a i ličnim pismima zahvalno istaknuo.

No svakako, ovogodišnja proljetna sezona na našem Jadranu doživjela je svoju kulminaciju posjetom naše kraljevske obitelji. Dne 30. aprila stigla je naime u Split Nj. Vel. Kraljica Marija sa Prestolonasljednikom Petrom i kraljevićima Tomislavom i Andrejom, odsjevši u Pensionu Split na podnožju Marjana.

Zahvalni smo Kraljevskom Domu što je s ovom previšnjom posjetom dalo sa svoje strane najveće priznanje našoj rivijeri i na taj način neobično mnogo pridonijelo jačanju svjetskoga galsa ove naše sunčane obale.

Požaliti je samo da je vrijeme kroz mjesec maj prilično nestalno, ali se ne možemo tužiti da je bilo potpuno bez blagotvornog uticaja našeg dalmatinskog sunca. — Ve.

RAD "NAPRETKA" U HERCEGOVINI

O. U. Ljubuški, srpnja. — Rad "Napretka" na selu pokazao je veliku aktivnost **u pobijanju analfabetizma.** "Napredak" je obratio naročitu pažnju u širenju i jačanju prosvete, i to u širokim slojevima naroda. Osnovana je i prosvjetna sekcija, koja je ozbiljno prihvatila akciju djelovanja u pobijanju analfabetizma na selu.

"Napredak" je organizirao tečajeve preko učitelja u selu, a gdje nije bilo učitelja preko vjeroučitelja, koji su pohadjaocima pružili priliku da brzo nauče čitanje, pisanje i računanje. Uspjeh tečajeva u kotaru Ljubuškom ima vidnih rezultata, a tečajeve su održali: u Ružićima sa 52 polaznika g. Petar Družinac učitelj; Veljacima sa 25 polaznika g. A. Mioč; Posušju sa 45 polaznika g. Nikola Jerković, učitelj; Rakitnu sa 175 polaznika (tečaj) od žavan na dva mjesta učitelj g. Š. Koso i župnik O. Fra Jure Zlopaša. Grudama sa 30 polaznika učitelj g. Mato Bulatović i u Grljevićima sa 60 polaznika gg. Nikola Kordić, učitelj i O. Fra Pile Bebek, župik. Osim čitanja, pisanja, računanja predavano je u tečajevima o povijesti kao i higijeni.

SNIMANJE ZAGREBA IZ AEROPLANA

O. U. Zagreb, srpnja. — Za reambulaciju tlocrta grada Zagreba u vrhu regulacije i poljepšavanja grada počelo je 5. crpnja snimanje Zagreba i okolice iz zraka. Na temelju odobrenja vojnog zrakoplovstva snimanje vrši g. Dragutin Dolanski, poručnik-izvidjač i šef fotosekcije pri 1. novosadskom zrakoplovnom puku. Radovi oko snimanja odvijaju se po direktivama inžinjera Aleksandra Relichera, gradskog gradjevinskog savjetnika i šefa gradjevinskog odsjeka uprave grada Zagreba.

GRADNJA BIOLOŠKO-OCEANOGRAFSKOG INSTITUTA U SPLITU

O. U. Split, srpnja. — Jugoslovenska Akademija Znanosti u Zagrebu i Srpska Akademija Nauka u Beogradu odlučile su da na Marjanu kod Splita sagrade važnu naučnu ustanovu Biološko-Oceanografski Institut. Općinsko Vijeće u Splitu, shvaćajući sasma dobro važnost ove ustanove, odobrilo je da općina izgradi put do mjesta gdje će se graditi ovaj institut, te da dovede električno ovsijetljenje, plin i vodu za potrebe instituta i to sve besplatno.

Nedavno bio je raspisan od strane akademija uži konkurz za izradu škica za zgradu instituta, te je na sjednici održanoj dne 9. juna izemdju nacrta sviju natjecatelja bio izabran i primljen nacrt inž. F. Kaliterne iz Splita kao najbolji.

Gospodin inž. Kaliterna je sada pozvan da kroz najkraće vrijeme izradi definitivni plan Biološko-Oceanografskog Instituta, jer će se u najkraće vrijeme započeti gradnjom ovoga zavoda.

Za svrhu gradnje Biološko-Oceanografskog Intsituta Akademije raspolažu sa kreditom od 4 pol milijuna dinara.

Za kratek čas

Izumitelj

"Kaj si izumil?"

"Nekaj kolosalnega. Z mojim izumom lahko vidi vsaki človek skozi zid".

"Kako si pa to dosegel?"

"Napravil sem v zidu luknjo".

On: "Vedno imaš solzne oči, podji vendar k zdravniku".

Ona: "Bom šla. A daneš še ne, ker je popoldne pogreb moje prijateljice".

"Tako elegantno ste oblečen! Ali mi ne bi hoteli dati naslova vašega krojača?"

"Tega nikakor ne morem. Daje mi na upanje samo še pod pogojem, da njegovega naslova ne izdam nobenemu svojih znancev".

"Lepo motorno kolo imaš, Koliko je pa stalo?"

"15.000 dinarjev!"

"Izključeno!"

"Prosim, tu je plačilni nalog!"

Vestnost

Predsednik: Obsojeni ste na 10 let težke ječe. Imate kaj pripomniti?

—Da, sporočite, prosim, moji stari, naj me ne čaka z obedom.

Prva cigara

Oče: Evo, prinesel sem ti tudi pepelnico.

Sin: Ne, daj mi raje večjo posodo.

Razumljivo

"Zakaj nisi kričala, ko te je poljubil?"

"Ker mi je grozil, mamica".

"S čim ti je pa grozil?"

"Da me nikoli več ne poljubi, če zakričim".

NAPREDOVANJE JUGOSLAVIJE

Primili smo brošuricu, naslovljenu "**Bratska Riječ**", koju je napisao Hrvat-iseljenik. Na lako razumljivi način tumači sadašnje stanje naše stare domovine, pak njezinu sadržinu objavljamo u celini, jer zaslužuje, da dodje u ruke čim većem broju čitaoca. Pisac dobro iznosi razliku, kako su nam gospodarili tudjinci, zašto nastoje, da bi nas razbili, a kako su današnji veliki narodi samo zato mogli postati veliki, jer su se udružili iz mnogih pojedinih plemena u jedan sami narod i u jednu jaku, zajedničku državu kao npr. Engleska, Nemačka i Italija.

Imprenta "GUADALUPE"

MANSILLA 3865 **U. T. 71 Palermo 6066**

(Palermo, tranvías 31, 61, 87, etc.)

JUGOSLOVENSKO ODELENJE

sa jugoslovenskim personalom i slovima

Preuzima sve tiskarske radnje na jugoslovenskim jezicima (hrvatski i slovenački).

Crnogorska Banka

CETINJE - JUGOSLAVIJA

(Banco de Montenegro - Cetiñe - Yugoslavia)

CRNOGORSKA BANKA, važi kao najsigurniji i najpredusretljiviji zavod u Crnoj Gori za ulaganje ustedjevine na priplod i vršenje sviju doznaka, bilo u Dinarima, Dolarima ili ma u kojoj moneti.

CRNOGORSKA BANKA uživa nepodijeljeno povjerenje kako kod ulagača tako i kod domaćih i svjetskih novčanih zavoda. Ulozi na štednju neprekidno rastu i već prelaze

ČETRNAEST MILIONA

Našim iseljenicima plaća najveću kamatu, od 7-10 % godišnje, prema visini i trajanju uloga.

Za sve Vaše potrebe obraćajte se Crnogorskoj Banci sa puno povjerenja; ona će Vam odmah i najpripravnije dati sva tražena obavještenja.

CRNOGORSKA BANKA OSNOVANA JE 1906 GODINE

Uplaćeni kapital 4,000.000.— Rezerve 2,000.000.—
Godišnji promet dvije milijarde Dinara.

FILIJALE I ZASTUPNIŠTVA:

Andrijevca, Berane, Vir Pazar, Kolašin, Nikšic, Nejguši, Podgorica, Stari Bar, Rijeka Crnojevica i Ulcinj.

Adresa za depese: BANKA, CETINJE (Jugoslavia)

NASEOBINA "CEPA"

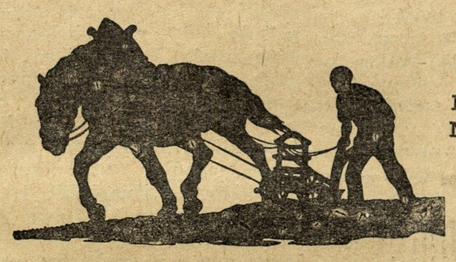

v kotaru **Loreto**, pokrajina **Montana**, republika **Perú**

NAJSIGURNIJA BUDUĆNOST ZA NASELJENIKE SLOVENE, KOJI JOŠ NE RASPOLAŽU SA VEĆIM SVOTAMA NOVACA

NAJBOLJA CRNA ZEMLJA SKORO BESPLATNO

80 ha ravnog polja i stare šume sa izbornom šumom. Besplatno putovanje sve do naseobine Ako želite podrobnijih podataka, ispunite donji kupon te ga pošaljite na naslov:

COLONIZACION TRANSATLATICA - calle Sarmiento, 459/II piso, escr. 11 - Buenos Aires

Ime i prezime: .....

Naslov: .....

AGUA CALIENTE EN LA CAMPAÑA

EL PROBLEMA ESTA RESUELTO

con el uso de estos aparatos de fabricación inglesa. Eliminan las obstrucciones que producen en las fuentes proveedoras de agua caliente en la campaña. **No necesitan cañerías de conexión. Son facilmente desarmables para su limpieza interior. Queman cualquier clase de combustible sólido.**

Sr. DOMPE y Cía. — Sarmiento 1327 — Buenos Aires.

Con referencia a su aviso en "Gospodarstvo", Reconquista 268, les ruego los precios y detalles de "estufa para agua caliente en la campaña":

Nombre y apellido.....

Dirección.....

Su precio es conveniente.

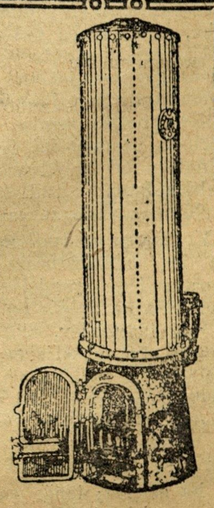

SLOVENSKI VESTNIK
(SECCION ESLOVENA)

Jože MURNOV,
Puerto La Plata:

Slovenska Naselbina

PRVI PRAKTIČNI POSKUS IN PRVE SKUŠNJE

(Konec)

XII.

(Nadaljevanje)

Kdo naj se naseljuje.

Zelo se moti kdor misli, da se na zemlji kar tako hitro obogati. Zemlja rodi sicer gotovo ampak počasi, eno leto letina dvigne poljedelca, drugo leto ga prikrajša, pod enim gospodarjem posestvo napreduje, pod drugim zopet hira. Če se ozremo na naše domove v Sloveniji, nam pogled na nje jasno pové kako so se posamezni domovi gradili polagoma od leta do leta in od roda do roda. To nam pa tudi potrjuje, da je resnično dejstvo, da je najbolj trdna ona zgradba človeških rok in uma ki se je zgradila stopnjema, da se je vsak kamen v stavbi poprej preizkusil predno se je položil drugi nanj. Kdor se toraj odloči kupiti si zemljo in se oprijeti poljedelstva, ta mora s tem računati, da potem na svoji zemlji ostane. Kdor pa bi se le želel sčasoma povrniti v staro domovino, pa mora računati da se bode moral držati vsaj kakih 10—20 let na zemlji, ki si jo je kupil, ali ki jo hoče kupiti. Približno za ta čas se predvideva, da jo je mogoče odplačati, ali si pridobiti nekaj denarja iz nje in v tem času se more tudi z nasadi in raznimi gospodarskimi napravami vrednost kupljene zemlje toliko dvigniti, da jo je mogoče z nekim dobičkom prodati, ali ako se postavi na njo najemnika, da se more pobirati za to primerna najemnina, katero grelastnik lahko vživat v Evropo.

Pri naseljevanju v La Llavah je treba rešiti tudi vprašanje kakšno zemljo je boljše kupiti: obdelano ali neobdelano. Ker je neiztrebljena zemlja za polovico cenejša kot obdelana, sem mišljenja, da je za onega, ki ima toliko denarja, da se more dve leti vzdrževati predno mu zemlja kaj rodi, gotovo ugodnejše kupiti cenejšo še neiztrebljeno in neizčrpano zemljo. Pri trebljenju zemlje pa se napravi tudi nekaj drvi, ki deloma krijejo stroške trebljenja in ravnanja zemljišča. Kdor pa nima toliko sredstev, da bi se vzdrževal in odplačeval obroke, dokler mu zemlja ne začne roditi, pa mora kupiti dražjo obdelano zemljo ki mu more dati takoj dohodek, ali pa kupiti vsaj en del obdelane zemlje in ostanek neobdelane, ki si jo sam polagoma iztrebi in izravna. Rešitev tega vprašanja pa zavisi tudi od kakovosti zemlje; medtem ko prstena zemlja takoj ko se iztrebi dobro rodi, se na peščeno-sipasti zemlji v začetku slabo pridela, sčasoma pa se zboljšajo tla. Sicer pa neiztrebljena zemlja za enkrat v La Llavah tako ne pride v vpoštev za prodajo, ker kakor sem že omenil se je uprava odločila, da radi pomanjkanja vode spomladi ne bode več prodajala neiztrebljene zemlje, da bi se s tem ne povečala več površina obdelane zemlje, ki se mora namakati.

Za sedaj znaša celotna površina obdelane zemlje v naselbini La Llave okrog 5.500 ha. Od tega je nekaj manj od polovice še v upravni lasti, ostalo pa je uprava odprodala posameznikom, ki so že postali lastniki, ali pa se nahajajo še v teku odplačevanja. Zemlja s katero uprava še razpolaga pa ni vsa dobra. Vmes je tudi nekod solitrasta ali preveč peščeno-sipasta zemlja. Novi naseljenec, ki ni izveden v presojanju kakovosti zemlje, na pravi najbolje, da se v tem oziru ravna in izbere po nasvetu slovenskih naseljencev, ki žive že dalje časa v naselbini in poznajo razmere. V ostalem pa bi se pri vsakem naseljevanju morali pokrenitelji najprvo dobro poučiti med drugim tudi o kakovosti zemlje in si sestaviti črtež vse zemlje, ki bi prišla v vpoštev za naseljevanje, da bi mogli oni od svoje strani postreči v tem oziru novemu naseljencu s stvarnim nasvetom, ter obenem usmerjati naseljevanje tako da bi se naseljevanje vršilo v bolj strnjeni obliki; vendar pa mislim, da je treba dati izbiri po boljši zemlji prednost pred strnjenostjo naseljencev. Še to naj omenim, da je v južnem delu naselbine boljša zemlja kot v severnem, samo južni del je bolj oddaljen od kolodvora in vsled slabših kanalov tudi slabše preskrbljen z vodo za zalivanje.

Vprašanje je tudi koliko zemlje je najumestnejše kupiti. Uprava ima razdeljena svoja zemljišča na deleže po 10, 15, 20 in več hektarjev, ako pa prevzameta dva naseljenca ob enem gotov delež zemlje, pa se jima razdeli na željo tudi na posamezna manjša dela. Da se more ena družina preživljati in da ima kaj delati se računa da rabi vsaj 10 ha zemlje; lepše pa se more gospodariti, ako ima čakara kakih 15—20 ha površine. Posvariti je treba tudi ljudi, da si začetkom ne kupujejo preko svojih sredstev velike deleže zemlje. Boljše je za začetek kupiti manj zemlje in gledati, da se ta čim preje odplača ter čimboljše obdela in izrabi, pa potem novo do kupiti, kot pa prevzeti preveč zemlje za katero se nikdar ne more odplačevati ali ne.

Nadalje obstoja staro pravilo da se za kolonizacijo vedno bolj obnesejo oženjenci, kot pa samci. Posebno mladi fantje se radi kmalu naveličajo sami kuhati, snažiti in prati, ker najdejo v mnogih drugih delih več prostosti, več kratkočasja in boljše plačano delo kot pa na kmetih.

Potem se za naseljevanje v prvi vrsti priporočajo ljudje, ki so doma s kmetov, so živeli poprej večino življenja na deželi in so vajeni kmetskih del in skromno živeti ter varčevati. Manj za upati da uspejo, pa je obrtnikom in raznim ljudem, ki so opravljali poprej lažja dela, ali ki so bili zelo navezani na veseljačenje in bili vajeni mnogo potrositi.

Končno morajo oni, ki se oprimejo poljedelstva čutiti tudi veselje do svojega poklica in ljubezen do narave in življenja na deželi ter morajo imeti mnogo vstrajnosti in trdno voljo vzdržati do cilja to je, da si osvojijo svoj kos zemlje in si vredijo svojo domačijo. Morajo se takorekoč z dušo in telesom vsesati v svojo grudo in z njo skupaj trpeti ter se z njo skupaj veseliti.

XIII.

Zakaj so nekateri slov. naseljenci naselbino zopet zapustili. Ena družina in štirje fantje, ki so bili že eno leto naseljeni v La Llavah so po njihovih izjavah iz sledečih nagibov naselbino zopet zapustili.

Prvič: Zemlja ki so jo obdelovali jim je dala samo toliko pridelka, da bi mogli živeti, nikakor pa ni zadostovalo, da bi mogli odplačati upravi letni obrok za zemljo.

Drugič: Obrnili so se na upravo s prošnjo da jim odloži plačila za eno ali dve leti, dokler se plodnost zemlje ne izboljša in ne pride kaka boljša letina, ter da jim za odlog plačila ne zaračunajo 10% zamudnih obresti, kot je bilo do tedaj v navadi, nego samo 6%. Ker upravitelj ni bil pooblaščen, da bi rešil to prošnjo, se je reševalo o tem v Buenos Airesu na glavni upravi in predno so se tam odločili za znižanje zamudnih obresti, so naši fantje že odšli

Tretjič: V kupo-prodajnih pogodbah stoji tudi določba da ima prodajalec, to je uprava, pravico onemu, ki bi zaostal eno leto ali več z letnim odplačilom dolga, zemljo odvzeti brez kakršnekoli odškodnine za ono kar je že vplačal in kar je zemljo zboljšal. Ko so fantje videli, da vsaj za začetek zemlja ne bode rodila toliko, da bi bili v stanu redno odplačevati letne obroke, je sum pred to določbo v pogodbi souplival, da so odšli.

K tem trem nagibom pa je treba prišteti še to, da so se fantje nekaj naveličali si sami gospodinjiti in da so bili v prepiru s sosednjo slovensko družino s katero so skupaj obdelovali del polja, skupaj rabili kosilni stroj in deloma skupaj kuhali, radi delitve pridelka in stroškov. Nadalje pa so vplivali na njih odločitev tudi tujerodni starejši kolonisti naselbine, ki vsak dotok novih naseljencev gledajo z nevoljo, ker se s tem cena zemlje draži, površina za namakanje veča in pomanjkanje vode še bolj občuti. Ako pa se že naseli kaki novi naseljenec, mu domačini najprvo zemljo hvalijo in vsak skuša kako orodje, seme ali žival drago prodati, nato pa zopet vse podcenjujejo in podžigajo nezadovoljnost onih, katere vidijo, da jim kaka stvar ni všeč, da bi čim preje zopet zemljo popustili in vse kar so si nabavili pod ceno razprodali.

Ker so torej domačini dosti skriti in zavidljivi ljudje, jih je najboljše pustiti čisto v miru in vsako nesporazumenje javiti upravi, da ona posreduje in uredi nesporazumljenja, zakar je vedno rade volje na razpolago. Kdor postopa tako bo s svojimi sosedi prav lahko v miru shajal.

Kar pa se skupnega gospodarstva tiče, pa izgleda, da je ono le tedaj mogoče, ako so družabniki zares omikani ljudje in so si zanesljivi, zvesti prijatelji, ter da so se glede vseh medsebojnih obveznosti, pravica in terjatev že v naprej jasno in odkrito dogovorili. Drugače pa se je skupnemu gospodarstvu vedno bolše izogniti, ker preveč rado konča s medsebojnimi prepiri.

Poskusimo kolikor mogoče nepristransko premotriti v koliko so bili nagibi in trditve onih ki so odšli upravičene in koliko ne, ter koliko krivde na tem nosi uprava sama.

Letina v resnici ni prinesla več kot za živeti, kljub temu da so fantje zemljo, kolikor je bilo v njih močeh, marljivo obdelali. Vzrok slabi letini je bila zgodnja jesenska slana, ki je zamorila koruzo predno se je izzorela, potem pa slabo stanje v katerem se je nahajala njih zemlja, katera je bila preraščena od plevelnega tupe, deloma pa je bila še za iztrebiti in za izravnati. Zemlja ki so jo obdelovali drugače sama na sebi ni bila preslabe vrste in tudi ne v slabem kraju, ali uprava bi morala vedeti, da ta zemlja v takem stanju kot je bila eno ali dve leti ne bode rodila več kot za preživeti, ter bi v očigled tega v takih slučajih morala dovoliti v pogodbah, da začne kupec odplačevati zemljo šele takrat, ko bode predvidno zemlja v stanu dati toliko prihoda, da bi bilo to mogoče. Pred tremi leti je prodala uprava nekim italjanskim družinam pusto neiztrebljeno zemljo, ki jo tamkaj imenujejo "monte", da si jo sami iztrebijo in izravnajo, pri tem pa so sklenili pogodbe tako da se mora začeti zemljo odplačevati že po enem letu. In sedaj so pretekla že tri leta, omenjene italjanske družine pa še vedno niso uspele pridelati več kot za preživeti in ako jih uprava hoče pustiti na zemlji, ki so si jo s trudom iztrebili in obdelali. bode morala v dotičnih pogodbah prestaviti prvi plačilni rok za cela tri leta. Kdor misli kolonizacijski posel resno voditi, mora postaviti novega naseljenca tudi v take okolnosti in pogoje, da se more pričakovati, da bode uspeval in napredoval. Zato bi bila dolžnost uprave, da zna prav preceniti, koliko je mogoče na poedinih zemljiščih pridelati, ter po tem tudi določiti termine za odplačila. Upravitelj se je enkrat izrazil, da uprava često ob sklepu pogodbe že vnaprej ve, da ne bode mogoče odplačati zemlje v desetih letih in da je uprava že v naprej pripravljena molče dopustiti, da se odplačevanje zavleče tudi preko deset let. Vse to je lepo, vendar pa je tako postopanje poštenemu slovencu upravičeno zoperno iz sledečih pomislekov: Ako se plačevanje obrokov za par let zavleče je treba plačati za zamujeni čas 6% zamudnih obresti; poprej pa so znašali še celo 10% in jih uprava vsaki čas lahko zopet na to višino zviša. Obresti pa dolg prav občutno zvišajo in ako se enkrat začnejo nabirati obresti na obresti, potem se dolžnik na kraju že res teško izmota iz dolga. Zatoraj mora vsak naseljenec skrbno paziti, da se čim manj zadolži, da ne odpade preveč plačil na obresti, ki pri vsakem obročnem odplačevanju dolg v začetku občutno zvišajo, ter je vedno boljše za začetek manj zemlje kupiti in tisto skušati čimboljše obdelati in čimpreje odplačati. Res je da sedanja uprava postopa ljudomilo in mirno dopusti da se odplačevanje obrokov zavleče preko določenih terminov, ako le vidi da je naseljenec delaven in varčen, ter da rodovitnost zemlje narašča ali se nje vrednost s kakimi nasadi dviga, toda treba je pomisliti, da se sedanja uprava lahko premeni in pride kak drugi upravitelj, ki začne postopati doslovno po določilih pogodb, potem pa bi se taka površna in enolična določitev plačilnih rokov, brez ozira na stanje rodovitnosti poedinih zemljišč, mogla nad naseljenci bridko maščevati. Še v domovini je ljudem na besedo težko kaj verovati, v Ameriki pa se je še bolj treba zavedati tega, da ima pravno moč samo ono, kar se more potrditi z dokazi, kar stoji namreč na papirju.

Določba ki daje upravi pravico zaseči zemljo brez kakršnekoli odškodnine onemu ki z odplačili zaostane, je ena najbolj mučnih zadev vsega kolonizacijskega posla. V Evropi so take vrste obročne kupčije večinoma nepostavne. Kdor tamkaj radi malomarnosti ene stranke hoče odstopiti od nadaljnega izvrševanja pogodbe, mora nasprotni stranki povrniti naplačila, ki jih je že izvršila, pač pa ima pravico zahtevati odškodnino za začasno uporabo prodanega predmeta. Izgleda pa, da bi v našem slučaju tudi taka rešitev te zadeve na stvari ne izpremenila dosti. V našem slučaju bi se odškodnina za začasno vživanje zemlje morala zmanjšati za toliko kolikor bi se z obdelovanjem rodovitnost in z nasadi in stavbami vrednost zemlje dvignila. Ravno tako pa bi tudi povrnitev vplačanih obrokov težko prišla v vpoštev, ker bi se z parnetno zamudo plačil, hitro nabralo toliko zamudnih obresti, da bi se vplačani obroki porabili za kritje zamudnih obresti.

Dokler obtsoja sedanja uprava, se nahaja omenjena določba, ki daje upravi pravico zaseči zemljo v slučaju da kupec z odplačili zastane, v pogodbah le bolj kot pretnja malomarnim kolonom. Poslužuje pa se je uprava le tedaj, ako kdo s plačili tako zaostane, da bi dolg povečan z zamudnimi obresti že pričel presegati vrednost zemljišča in dolžnik med tem časom ni z ničemur dvignil donos zemlje, kar bi dalo upati, da mu bi bilo pozneje mogoče izpolniti obveznosti.

Uprava stoji na stališču da ima v prodani zemlji, ki ostane pravno toliko časa last banke, dokler niso odplačani vsi obroki in se ne izvrši prepis v zemljiški knjigi, najboljše jamstvo za svojo terjatev, ter da na podlagi tega jamstva lahko čaka tako dolgo dokler ima upanje, da bode dolžnik še v stanu dolg odplačati. Ako pa bi uprava ob prodaji pustila zemljo tudi prepisati, potem ji bi ne preostalo drugo kot da si svojo terjatev za ceno zemlje zavaruje z vknjižbo na zemljišče in kadar bi dospela zapadlost dolga ali obrokov, bi morala v slučaju neplačljivosti izterjati dolg z dražbo zemljišča, ker bi ne imela drugega jamstva kot to ki ga ji bi nudila vknjižba na zemljišče. Poleg tega pa je prepis zemljišča v zemljiški knjigi zvezan tudi s znatnimi stroški za kupca. Pokrenitelji naseljevanja so to vprašanje mislili rešiti tako, da bi najprvo naselili kakih 20 družin, potem s temi člani ustanovili poljedelsko zadrugo in da bi za to zadrugo izposlovali pri narodni hipotekarni banki brezobrestno posojilo. S tem posojilom da bi najprvo odplačali upravi zemljo, potem pa da bi v 33 letnih obrokih, odplačevali posojilo hip. banki. Ako bi se to doseglo bi pomenilo to velik uspeh za napredek slovenske naselbine, ker s tem bi se izognili plačevanju obresti na dolg zemlji, ki pri sedanjih pogojih odplačevanja, znatno obremenijo plačila; stem pa bi odpadlo tudi vprašanje kako se izogniti omenjeni določbi o obročni kupčiji.

Ker mnogi novi naseljenci ne razumejo dobro španskega besedila pogodb, bi bilo na mestu da bi uprava izročila vsakemu naseljencu tudi slovenski prevod pogodbe, ali poskrbela da po kakem tolmaču vsakemu raztolmači špansko besedilo.

Končno obstoja značilno nasprotstvo med prebivalstvom naselbine in upravo v mnenju o vrednosti zemlje. Medtem ko večina kolonov trdi, da je zemlja predraga za to kar rodi, je uprava mnenja, da je zemlja še dosti prepoceni za ono kar bi bila pri umnem poljedelstvu v stanu roditi. Koloni kot uprava imajo prav samo zediniti se v tem mišljenju ne morejo.

Uprava ki je največji lastnik zemljišč in takorekoč skoraj edini prodajalec zemlje, ima določanje cene v svojih rokah. Ker pa ima vsako blago le tolikšno vrednost, ki mu jo prisodijo odjemalci ali kakršno ceno so oni v stanu plačati, je za vrednost zemlje za enkrat merodajna le ona cena, ki so jo kmetje pri sedanjem načinu gospodarstva v stanu plačevati. Ako pa uprava misli da je zemlja več vredna, potem bi morala skrbeti, da najde način po katerem bi se donos zemlje mogel dvigniti, da bi višji ceni odgovarjal tudi večji dohodek.

Za pridelovanje slabovrstne detelje in krmske koruze, ter ob pomanjkanju vode za zalivati ob najvažnejšem času je zemlja še pri sedanji ceni draga. Večina kolonov pa se iz sedanjega stanja ne zna in ne more pomagati, ker jim manjka kmetijske izobrazbe in pa sredstev da bi kaj boljšega poskusili. Ko smo lansko spomlad delili nekoč neko darovano semensko koruzo in je moral vsak prejemnik podpisati potrdilo o prejemu, skoraj ena tretjina čakarerjev ni znala podpisati svojega imena dosti pa je takih, ki ne znajo pisati več kot svoje ime (novi rod, ki dorašča pa je že večinoma pismen in bolj dovzeten za napredek). Pri teh razmerah bi bila le uprava, ki razpolaga s zadostnimi sredstvi in znanjem, v stanu preizkušati nove in bolj racijonalne načine obdelovanja ter pridelovanja novih pridelkov da bi nato svoje izkušnje in zaključke razširjala med čakarerji. S tem ne bi koristilila samo kolonom nego v enaki meri tudi sebi, ker bi ob večji rentabilnosti zemlje bila opravičena tudi višja cena, obenem pa bi s tem pripomogla tudi k rednejšemu odplačevanju obrokov.

V začetku sem omenil, da so od slovenskih naseljencev zapustili naselbino ena družina in štirje fantje. Kar se omenjene družine tiče, mislim da ni imela zato zadosti tehtnega povoda, ker ji je letina dala toliko, da bi izkupiček topolov v precejšnji prvi obrok in potem pa je rastlo na posestvu one družine blizu 2000 topolov, ki jih bi mogla začeti sekati, kadar bi bila zemlja do polovice odplačana, ter izkupiček topolov v precejšnji meri kril ceno zemlje.

Kar pa se omenjenih štirih fantov tiče pa mislim, da ni bilo prav, ker so se za ta svoj korak odločili tako hitro in brez, da bi se popreje skusili resno pogajati z upravo, da jim dovoli kake olajšave glede plačil.

XIV.

Pogledi v bodočnost naselbine. Tri svetle točke so na obzorju, ki bodejo vodile one dele mendoške provincije, kjer leži naselbina La Llave k boljši bodočnosti. To so:

1) Izgraditev tlakovanih cest za avtomobilski promet, ki se malo po malo vedno gradijo, ali do zgraditve zaokroženega cestnega omrežja in trdno zgrajenih cest pa manjka še dosti. Zadnja poročila javljajo, da so pričeli graditi tlakovano avtomobilsko cesto iz San-Rafaela v Monte-Coman in bode vodila skozi La Llave. Ko se ta cesta dogradi bode z njo precej oživel promet naselbine. (Kos te ceste je že gotov in vodi mimo posestva ene od naših družin. — Op. ur.)

Zdravilni vrelci termalnih voda ob obronkih gora, milo mendoško podnebje s čistim zrakom in solnčnim nebom, violetni hribi predgorja na zapadnem obzorju ter zadaj za njimi obrisi v nebo kipečih vrhov visokih planin, nadalje drevoredi topolov ob cestah in vodah in cvetoče naselbine obdane od vinogradov, sadovnjakov, polji in vrtov, vsa ta skupnost prirodnih krasot predstavlja velik vir bogatstva mendoške dežele. Ta zaklad prirodnih krasot v zvezi z trdnimi avtomobilskimi cestami bode oživel enkrat znaten tujski promet v onih krajih in s tem nov vir ljudskega blagostanja. Ako bi se jaz mislil kedaj kje naseliti v Argentini, si bi gotovo izbral zato Mendozo, le še malo bližje planin kot pa so La Llave in mogoče malo bolj severno.

2) Zgraditev tretje argentinsko-čilenske transandinske železnice, ki je baje že projektirana in bi imela od argentinske strani za izhodišče San-Rafael. Pravijo da bi šla ta železnica skozi predele gorovja Andov, ki so zelo bogati na rudah, tako da bi odprla pot izkoriščanja velikega rudnega bogastva. Nadalje bi prišli s to železnico oni kraji v območje važne prometne poti, ki bi razširila možnosti izmenjave pridelkov onih naselbin ter možnosti zaslužka ondotnega prebivalstva. Potem pa bi imela nova železnica važnost tudi v kolonizacijskem oziru, ker v Ameriki je večinoma tako, da naselbine sledijo železnici in ne železnice naselbinam, kot se godi navadno v Evropi.

3) Zgraditev velikega nasipnega jeza (dique) ob izstopu reke Atuel iz gorovja, da bi zbiral vodo za čas pomanjkanja vode spomladi. S temi vodnimi rezervami pa bi bilo mogoče preko rednega zalivanja sedanje površine obdelanega polja, pritegniti še okrog nadaljnih 50.000 ha puste monte zemlje za poljedeljstvo, s čimer bi se naselbina jako razširila.

Vse to bi prebivalstvo onih krajev znatno pomnožilo, bi olajšalo prodajo pridelkov in zboljšalo njih ceno, obenem pa bi tudi **prav občutno dvignilo ceno zemlji.**

Poleg teh svetlih točk, pa čaka bodočnost naselbine tudi ena mrka senca, to so potresi.

V gorski verigi Andov so potresi pogost pojav, ker tlijo v jedru tega gorskega masiva mnogi Vulkani. Manjši potresni odmevi, ki ostanejo brez pomena, se v območju kordiljere večkrat občutijo; pravijo da najraje pred zimo. Močan potres pa je zadel pokrajino ob gornjem toku toku reke Atuel, kjer leži tudi La Llave, lansko leto koncem maja. Vendar pa se je v tem potresu veliko hujšega pripovedovalo, kot pa je bilo v resnici. Ko sem jaz prišel tjakaj, smo občutili še parkrat manjše potresne sunke, potem pa so se podzemeljske sile zopet umirile. Ker toliko močnega potresa, kot je bil lanski poprej v onih krajih niso pomnili, se sme upati, da tudi v bodoče ne bo zopet kmalu obiskal pokrajino kaki močnejši potres. Vsekakor pa je treba z možnostjo potresov v tamkajšnjih krajih računati in se temu dejstvu prilagoditi.

Najbolje so kljubovale potresu stavbe ki so napravljene iz dobro vezanega, prožnega lesenega ali železnega ogrodja, in največ pa so trpele stavbe, ki so bile grajene iz posušene ali žgane opeke, brez vezanega ogrodja. Zato so potres prav malo občutile preproste koče kolonov, ki jih drži pokoncu ogrodje stebrov vkopanih v zemljo, ki so vezani med seboj in prepleteni vmes. Tudi vinska klet dveh nemcev zgrajena iz armiranega betona je potres dobro prestala. Z ozirom na možnost potresov tudi ni dobro pokrivati koče po starem načinu, da se razgrne enostavno plast ilovnatega blata preko trsja in tramovja, ker to zgradbo preveč obteži. Bolje je žrtvovati nekaj denarja in pokriti streho z žlebasto pločevino. Ko je uprava prenavljala streho na svojem poslopju, so položili najprvo streho od desk, črez to razgrnili prav tanko plast blata ali pa lepenko, po vrhu pa so pokrili s pločevino, tako da je ostal med pločevino in plastjo blata ali lepenko majhen prazen prostor, da bi se poleti manj občutila vročina od razgrete pločevine.

Lanski potres pa je v temeljih podminiral tudi glavni jez na reki Atuel in nekatere jezove umetnih vodopadov v matičnem kanalu. Z malimi popravili bodejo še vzdržali kakih 10 let ali tudi več, potem pa jih bode treba temeljito prenoviti ter po izkušnjah moderne tehnike izgraditi tako, da bodejo v stanu prenesti morebitne potrese v bodočnosti. Ker ima posebna deželna oblast nadzorstvo nad kanali in dolžnost, da skrbi za redno in pravilno namakanje polj, se kakega nereda ali zastoja v namakanju radi tega ni za bati, samo za stroške prenovitve se bodejo skozi nekaj let plačilna bremena prebivalsta povečala.

XV.

Zakaj sem napisal ta dopis?

Jaz nimam prav nobene koristi in nobene škode, ako se kdo naseli v La Llavah ali pa nobeden. Napisal sem ta dopis na vzpodbudo uredništva slovenskih časopisov "Gospodarstvo" in "Slovenskega Tednika", potem pa v spomin onim trem slov. družinam, ki so še ostale v La Llavah in s katerimi smo se ves čas mojega štiri in pol mesečnega bivanja v naselbini, prav dobro razumeli. Sicer oni sami vejo vse to kar sem napisal in še več, ali človeku se vedno porajajo nove misli, stare pa zginevajo v pozabljenosti, in zato sem zbral v tem spisu vse ono o čemur smo se večkrat pogovarjali. Jasni pregled vseh okolnosti v katerih se nahajajo, pa naj jim bi pomagal, da si morejo začrtati tem jasnejše cilje njihovega gospodarstva za katerimi morajo z vso voljo in silami stremeti. Končno pa pridejo mogoče dopisi, ki pripovedujejo o zadevah gospodarskega življenja naših useljencev, tudi še kakemu drugemu prav.

Najboljšo srečo najdejo v Argentini oni, ki imajo kaki posebni strokovni poklic v kaki stroki, ki tukaj šele nastaja ali se še razvija. Dosti dobro zadanejo tudi obrtniki in vsi drugi poklicni delavci, ako dobijo stalno delo s primerno plačo, pri kakem solidnem podjetju. Precej trdo življenje pa zadene mnogokrat delavce, težake, ki pridejo v Argentino kot poljedelski delavci, ter se tukaj razkropijo po raznih poslih širom republike in morajo večkrat prav pogosto menjati posel, dostikrat pa tudi več časa prebiti brez posla. Za hrano se sicer tukaj na deželi kmalu zasluži, plača pa je razmeroma majhna delo pa večkrat naporno in zraven nestalno, zato med poljedelskimi delavci ne manjka poiskusov osamosvojiti se, ter obdelovati zemljo zase, mesto služiti drugemu. Pa tudi med delavci gradbenih in industrijskih podjetij, ki nimajo stalnega ali pa le malo stalen posel, se čuje večkrat želja po osamosvojitvi in marsikdo med njimi ki je kmečkega pokoljenja, bi si rad poiskal osamosvojitev in lastni dom na deželi pri obdelovanju zemlje, ako bi vedel izbrati kraj kjer bi mogel napredovati in ako bi se nudili kupni in plačilni pogoji. ki jih bi bilo mogoče sprejeti. V očigled dandanašnje svetovne gospodarske krize, katere glavna rana je brezposelnost, je misel povrnitve k poljedelstvu samo za pozdraviti. Obdelovanje zemlje in izkoriščanje vseh drugih prirodnih bogastev zemlje so prvotni viri narodnega gospodarstva iz katerih so se rodili in se rodijo vsi drugi pridobitveni viri. Zato je poljedelstvo eno najbolj pozitivnih poslov in ako včasih slaba letina razočara nade poljedelca, vsaj za živeti in prostost, pa mu zemlja vedno da. Potem pa je osamosvojitev v poljedelstvu vedno lažja kot v drugih poklicih, ker ne zahteva toliko znanja ter denarja in ni toliko zavisna od sreče. In nadalje je osamosvojitev vedno lažja v intenzivnem obdelovanju zemlje, kjer pride ročno delo še bolj do veljave in ga je težke mogoče spodriniti s stroji kot pa pri ekstenzivnem obdelovanju. Marsikdo, ki se bavi z mislijo naselitve na deželi in oprijeti se poljedelstva, si bode mogel iz tega dopisa napraviti malo sliko o zadevah naseljevanja in razmerah naseljencev. Zato sem to napisal!

Najboljši dokaz

Fotograf: Smejte se, da bo fotografija lepša.

—Še na misel mi ne pride. To fotografijo moram poslati ženi na počitnice in če bo videla, da se smejem, bo mislila, da se dobro zabavam in takoj jo bom imel zopet na vratu.

Seda Gütermann

La mejor seda para coser

Estuche con 40 dif. colores, ½ docena de c/u .. $ 16.—
Estuche con 60 dif. colores, ½ docena de c/u .. $ 24.—
Surtido de muestra, 1 docena de tubitos, 12 dif. colores, inclusive franqueos ..... $ 1.50

Gran surtido de Labores dibujadas y empezadas, cañamazos, útiles e hilos de labores etc.

ALMOHADONES dibujados sobre tela antigua, o de color, á ..... $ 1.40
CARPETAS,
" 80x80 cm á " 2.50
" 60x60 " " " 2.20
" 40x40 " " " —.90
" 30x30 " " " —.50
" 25x25 " " " —.30
MANTELES, 1.40x1.40 m, con 6 servilletas té, en tela antigua, con dibujos modernos, á ..... $ 9.—
Los mismos en Granité blanco, blue o rosa, á ..... " 12.—
PUNTILLAS DE HILO, el metro de $ 2.— hasta $ —.20
ALBUMES DE LABORES:
Album de tejer á .... $ 1.80
" Broderie á ... " 1.—
" Crochet á .... " 1.—
" Punto Cruz á. " 1.—
" Punto Cruz Yugoslavo á .... " 1.30
" Punto Cruz Checoslovaco á ... " 1.30
" Macramé á ... " 2.50
FIGURINES DE MODA:
"La Femme Elegant", cada N.° $ 1.—; por año $ 10.—
"Record", cada N.°. " —.80
por año ..... " 8.—
"Weldon", con moldes, cada N.° ..... " —.80
por año ..... " 8.—
"La Moda de Paris", cada N.° ..... " 1.—
por año ..... " 10.—
LANAS PARA TEJER, colores de moda:
Gruesa para Pullovers, chalecos y mantones, la madeja ..... $ —.60
páquete de 5 madejas " 2.75
Lana "Zephir" para prendas de Bebé, el ovillo ..... " —.75
caja de 5 ovillos ... " 3.50

FRANQUEO (encomienda) 45 cts

CASA DE LABORES "EURASIA"

Nueva York 3426 Buenos Aires

Correspondencia en castellano, eslavo o aleman.

Praktični Priručnik HRVATSKO ŠPANJOLSKI — $ 1.—, poštom $ 1.30
Učna Knjiga ŠPANSKEGA JEZIKA — $ 1.50, s pošto $ 2.—
BANCO GERMANICO, Av. L. ALEM 150, Buenos Aires

Dr. PEDRO PANDOL TADIĆ

Pravni Savjetnik i Pravni Zastupnik.
Poslanstva Kraljevine Jugoslavije u Buenos Aires.

Posreduje u svim slučajevima gradjanske, trgovačke i kaznene naravi.
Naplate sudbenim i izvanrednim putem.
!GOVORI JUGOSLOVENSKI!

SARMIENTO 1011 5° Kat.
(41-48) Telefon: 35 Libertad 0305.

Doktor N. V. MILOSLAVICH

Specijalista za kožne bolesti, sifilis, kapavku, i mokraćne organe. — Otplata NA OBROKE.
Konzultorij otvoren od 3 do 7½, ndjeljom od 10 do 11 sati.
Govori našim jezikom i njemački.
Telefon: U. T. Retiro 0308 LAVALLE 310, I. p.

GOSPODARSTVO
Periodico Eslavo
Bs. Aires, Reconquista 268

Sección SEGUNDA

PROSVETA POUKA ZABAVA

KEMIČKE ANALIZE
krvi, mokrače, izpljuvaka, želud. sokova itd. — Analize za industriju: rudače, boje, tkanine itd.
DR. GERMAN SCHWARTZ
U. T. Rivad. 4485 — Calle Pozos 170
(Rivadavia altura 1900, 2 kv. od subter. Plaza Congreso)

NAŠE MAJKE

Dne 11. maja proslavljen je bio po čitavoj Jugoslaviji Majčindan. U Zagrebu vodilo je proslavu društvo hrvatskih žena "Materinstvo". Glavni govor održao je ban dr. Josip Šilović, predsednik "Narodne Zaštite", koji je sam dete-sirota u tudjini poginulog iseljenika-radnika. Objavljamo u celini taj krasni govor posvećen **Majci,** a ti, iseljeniče, pročitaj ga. Kad u tudjini pritisne nevolja, seti se svoje majke: **već iz zahvalnosti napram majci moraš da kao junak uzdržiš poteškoće, koje nosi sobom tvrdi iseljenički život.** Jer jedino ovako ćeš se odužiti njoj, koja ti je život dala, ako uzdržiš, te postigneš, da ljubav i žrtve, koje je za tebe tvoja majka podnosila, nebudu izgubljene. Uzdrži i napreduj, da dokažeš, da si vredan ljubavi i žrtava svoje majke! — Evo, čitaj, što kaže ban Šilović o majci:

"Mila moja mladeži! — U današnje poratno doba, doba, gdje je zavladao egoizam, sebičnost, cinizam, u doba, koje je zaboravilo na onu divnu izreku Velikog Aristotela, da je puteno uživanje znak životinje i da je samo um i srce, dobrota i požrtvovnost obilježje čovjeka, u doba, kada svijet ide samo za putenim uživanjem, u doba kada nadrikultura poput crva rastače živ organizam naroda i država i osnov njegov, porodicu, u doba kada se dogadjaju užasi već i kod nas u bijelom Zagrebu, da majka uništava plod utrobe svoje radi linije, radi putenog užitka, u ovo doba najpreča je i najsvetija dužnost sviju nas, da pokažemo prstom na jedinu sreću na ovom svijetu a ta je ljubav majčina spram vlastite djece; da pokažemo sami sebi ono biće, koje je jedino kadro da zaboravi na se, da zaboravlja kroz cijeli život na se i da svu sebe žrtvuje dječici svojoj, da pokažemo svijetu a i sebi, kako je moguće, da čovjek bude sretan u požrtvovnosti beskrajnoj. Naša je dužnost, da pokažemo svakoj djevojci našoj, kako je cilj njezin i svrha njezina, ako kani postići sreću na ovoj zemlji, da postane majkom, potpunom majkom, neka se neda zavadjati varavim glasovima da je puteni užitak ono što čovjeka čini sretnim, jer će vrlo brzo doživjeti najgroznije razočaranje; da pokažemo svima nama kako nam valja ljubiti, kako nam valja štovati, kako nam valja obožavati poslije Boga najprije majku.

Svi su narodi u ovo poslije ratno doba uvidjeli, kako im je sveta dužnost da pokažu na divan primjer požrtvovnosti i ljubavi majčine. Baš sam ovih dana čitao u našim američkim novinama jedan divan primjer ljubavi. (Čita): "Američki ubojni brodovi krenuli su bili da uguše ustanak na Filipinama i tada je došlo do pomorske bitke pred Manilom.

Baš prije nego što će se izdati zapovjed da otpočne paljba, jednom mladom mornaru slučajno padne kaput u more. Mladić zamoli svog starješinu za dozvolu da se spusti brzo sa broda i izbavi svoj kaput koji još nije bio potonuo, ali ga starješina srdito odbi i naredi mu, da ide na svoje mjesto. Mornar ne posluša već skoči u more i dohvati svoj kaput, pa se opet uspne po nekom konopu na brod i stade u red sa ostalim mornarima. Zbog te neposlušnosti naredi starješina da ga odmah odvedu i zatvore u donjem dijelu broda.

Poslije svršene bitke izvedu mladog mornara na sudjenje i već je trebalo da admiral potpiše presudu kojom je mornar osudjen na više godina strogog vojničkog zatvora. Medjutim admiral prije nego što će potpisati ovu presudu, naredi da mu dovedu osudjenog mornara, a kada je ovaj stao pred njega, u pratnji svojih čuvara, admiral ga je dugo i pažljivo gledao, a zatim će ga zapitati:

"Mladiću da mi kažeš istinu, šta te je navelo da otkažeš poslušnost svome starješini?"

Osudjeni mornar koji je stajao sav skrušen pred admiralom, maši se rukom u džep na svome kaputu i izvadi jednu sliku pa pružajući je admiralu, sa očima punim suza, reče uzdrhtanim glasom:

"Majka!" i gledajući pravo u oči, nastavi smjerno, sa iskrenim ponosom: "Nije mi bilo žao kaputa, gospodine admirale, ali je u njemu bila ova majčina slika i ne bih dopustio da propadne ni za sve blago ovoga svijeta..."

Admiral poslije te iskrene ispovijesti mornareve, ustade i poljubi u čelo mladog čovjeka, a zatim mu reče tronutim glasom:

"Sine moj slobodan si, i ja ti evo opraštam svu tvoju kaznu.

Djeca, koja i za samu majčinu sliku žrtvuju svoj život, uvjeren sam da će ga rado žrtvovati, kad ustreba i za svoju Otadžbinu, za takve sinove nisu okovi i tamnice!"

Kad se ovako ljubav spram majke i ljubav majčina spram dječice izražava i u drugim narodima, to se ona to više i jače mora izražavati u našem narodu Ako i jedan narod, to mi, mi Hrvati, Srbi i Slovenci, to mi Jugosloveni imademo više nego ikoji narod pod suncem i prava i dužnosti da nada sve štujemo svoju majku. Mi imademo svojoj majci zahvaliti, što ekzistujemo, što smo i danas živi kao narod. Mi imademo majci zahvaliti, što nismo izgubili jezik, što nismo izgubili tradicije, jer da nije naša majka tako čvrsto čuvala svetinje jezika našega i tradicije svoje, kako na nas navaljivaše kroz hiljadu godina sa istoka, sa zapada, sa sjevera i sa juga razni narodi ho teći se domoći nas i naše doma je, davno, davno bi nas bilo ne stalo. Majci našoj imademo d zahvalimo, što smo tako zdrav i tako jaki, što nema u nas jo ni truna degenerisanja, jer kada nebi naše majke bile tako zdrave, tako trijezne tako požrtvovne, kad bi bile one podane alkoholu kao što smo mi muškarci, davno bi nas zahvatila degeneracija Nebismo bili onakovi kakovi smo, nebismo bili zdravi i jaki.

Naša majka nada sve ljubi svoje čedo i to ne samo vlastiti porod, neko ona ljubi i svako dijete svoje krvi i svog jezika. Ljubi ga više nego smo mi to ikada i slutiti mogli. Dokazala je to majka hrvatska godine 1917., a dokazala je to tada i majka srpska i majka slovenačka. Dokazale su one to u ono doba kad nam dječica iz Herceg Bosne, Istre, Gorice i Dalmacije umiraše od gladi na stotine i hiljade. Prigrliše ih majke u Hrvatskoj i Vojvodini kao vlastitu dječicu i **ni jedna majčica nije pitala, je li se dijete križa ili krsti, je li ono srpsko, hrvatsko ili slovenačko Naše** je, gladno je, umire od gladi, treba da ga spasimo. I **dvadeset i tri hiljade dječice spasila je majka naša od gladi** i tako dokazala cijelom kulturnom svijetu koliko je u nje srca, koliko je u nje ljubavi spram dječice.

Kad god govorim o majci, ja mislim uvijek na svoju majku. I svaki nas, kad govori o majci, treba da misli na svoju majku, jer samo onda biti ćemo kadri da prosudimo svu vanrednu ljubav, svu vanrednu požrtvovnost, koju majka ima.

Ja cijeli svoj život, ma da mi je majka već 40 godina pod crnom zemljom, mislim na nju. Ona je bila priprosta seljakinja, Primorka, kao što su i sve Primorke. Ostala je sa četvero nas djece kod svoje kuće, dok je muž otišao u svijet na zaradu i u svijetu poginuo kao šumski radnik a ona ostala sama sa četvero nejake dječice. Morala ih je teškim trudom i mukom da prehrani. Zato je trebala da uz tkalački stan prikovana bude danom i noći. Od četiri sata u jutro pa do polnoći nikada se nije s posla makla, jer je samo tako mogla da zaradi toliko, da joj dječica ne umru od gladi. I unatoč toga ona je dječicu odhranila. Njezina je rečenica bila: "I košulju ću da prodam, samo da mi dječica svrše školu i postanu od njih ljudi". I kad sam pak ja pošao u srednju školu, u gimnaziju, bijaše teško bolesna da nije znala ni za sebe. Na rastanku instinktivno joj je kapnula suza na moje lice. Ja sam tri mjeseca plakao, plakao kao godina, neprestano videći pred sobom svetu sliku, koja se bori sa smrću da ostane na životu za svoju djecu.

Vrlo poštovane gospodje i gospodo! Ovakova uzor majka mora da nas sve zadivi. Ovakova je naša majka. Ovakova je naša majka i Srpkinja i Hrvatica i Slovenkinja.

Kad sam zadnji put govorio o majci, ja sam iz narodne pjesme prikazao majku Jugovića kao uzor srpske majke. Prikazao sam majku, koja je svoga sina najmaldjega, svoje mezimče, kad se vratio k njoj, poslala natrag na Kosovo, da dade svoj život za domovinu i kada je tamo poginuo, puklo joj je srce od žalosti.

Danas hoću da Vam prikažem sa nekoliko riječi ne svojih, nego divnog našeg Ive Vojnovića iz Lazarevog Vaskrsenja majku Stanu, zapravo Jovanku Kujundžić, koja je zatajila pred arnautskim agom sina s najvećim heroizmom i samoprijegorom i tako spasila svoju unučad, koju bi Arnauti bili poklali, kad bi oni znali da je ono bio njezin sin Lazar. (čita):

"Arnauti (podigoše mrtvo tijelo pa ga položili u sredinu, a sve prijeteći mu se, grozeći mu se)

Arnautski aga (dao je znak svima da umuknu i da se malo odstrane, i kad se on približuje Stani očima, u kojima su sve sile i sve zlobe): Eto ti ga, Stane! — Zagrli ga!

Stana je od kamena. Svi bolovi čovječanstva slediše to srce, to lice, te oči, te ruke. Jedva se osjeća, što se u njoj zbiva. — Kad je ono njega u plamenu lomače i sunca ugledala, njezine su se oči raspečile, i ona je primila njegov amanet: "djeco moja!" — kao što se prima Hristovo tijelo u pričesti — A kad ona pade, ona je sklopila oči, sagnula glavu, odvrnula se od užasa i klonula ispod hrasta. I stade moliti, moliti i tražiti u njedrima neku malu crnu ikonu, koju je do usana dovela, dugo ljubila, i opet sakrila. — Na bešćutni se agin poziv polako podigla, napola okrenula i nekako kradomice pogledala mrtvoga Lazara. Lice joj je kao pećina, — suho, crno, strahovito u nijemoj i neizvjesnoj svojoj snazi. Sve u jedan tren okolo nje umuknulo. Tajanstvo je neko s oltara sašlo i onijemilo svjerad. U grobnome se muku polako približila mrtvacu pa se u njega zagledala kao s vrha planine u ponor. I tada tek podigne sumornu, teškU glavu, pa vrdo pogleda agu, i zapita ga mirno):

Ko je ovaj čovjek, ago?

(Veliki žamor, hihot i smijeh Arnauta, ali arnautski ih aga oštro pogledao, i oni umukli).

Arnautski aga (s porugom): Ti me pitaš, Lazareva majko!

Stara (koraknula je još bliže agi, podignuvši smjelije glavu, — a nejasno i tamno svi osjetiše, da je tu sad ona sudija, a oni krivci. Glas joj je miran, ali naoštren svijem mukama, što nju na krst pribiše):

Ja te pitam, ago — ja — Lazareva majka! Ti si mene iz mog jada eto izvukao, — a bila sam sama i sušila sam rublje i sina tamo iz Sirinića — i vezao si mi ruke, — i cijelu noć i cijeli dan preko polja i preko gora na konju natovarenu vukao, — i sada me ovdje staru, nemoćnu, krvarinom vašom poprskao — da vidim.... šta? (još bliže njemu): Junaštvo tvoje. Sada pitam, ago, — zašto me dovede, i što mi tu pokaza?

Svi Arnauti: "Ne slušaj je!... Na lomaču stara!"

Arnautski aga (okrenuo se, strahovit prema Arnautima): Svakog ću trećeg na mjestu posjeći — ako sad i riječi prozborite! (Lomača je sve to sjajnija u sutonu krajine. — Aga je došao do mrtvaca pa ga tvrdo pokazao majci):

Šta me pitaš, kaurkinjo, kad ti sina sada vraćam!

Stana (kao u neizmjernom čudu): Sina moga! (pokazujuć mrtvaca): Ovaj ovdje — da je moj sin?! (Klekla je polako do mrtvoga sina, pa se tiho sagnula do blijeda izmučena mu lica, podigla mu malo rukom glavu i ona ga gleda, ispija očima, a riječi slijede svaki dodir drhtavijeh joj ruku, svaki pogled ukočenijeh joj zjenica):

Kose vrane, — negove su crnje!

Oči mutne, — njegove su plave!

Usne blijede, — njegove su žarke!

Pa taj vrat?... te prsi?... ruke?

(Položila opet tiho glavu na zemlju, ustaje, te pregačom briše krv što joj se na ruke prilijepila. Odalečuje se nekako žurno, starački od mrtvaca pa klimajući, kaže mirno agi):

Prevari se! — ne poznam ga ago!

Arnautski aga (bijesno): Lažeš, kučko, ti si njemu majka!

Stana (se naglo obrnula, pa nakon časovita muka približuje se polako, ali očima i licem u kom je nešto tako strahovita, usudna, da je aga nehotice odvrno glavu, i neopazice nazaduje): Sve što mlado pogiba u boju, — ago, sve to ima svoju staru majku! Jedni crnu, sijedu, jadnu kukavicu što sad možda kraj ognjišta sanja, — da joj sin piše, da će joj doći, — kad Sveto Hristovo Preobraženje svane — i ona već svaki kutić spravlja, — i prebire, i cvijeće sadi, — jer sve mora da se svijetli, da je čisto, da je vedro, — kao juče kad me, ago, u dvorištu ti nadje! Pa... pa... ako i ovaj jadnik ima negdje — taku crnu, staru kukavicu, a ona uboga još nezna da joj se neće nigda povratiti, — eh! pa — — onda.... jest.... da bome! i ovaj je moj sin, kao što su ono dječica moja, — kao što je moj sin u Sirinićima, kao što su svi oni koji leže mrtvi, neukopani po pećinama, — po gudurama, — po stratištima — jest, — moji, pa moji! Jer u jednoj majci sve su majke!.... u jednoj suzi — svi bolovi! I zato ga je — eto, mješte daleke neznane majke, — na samrti cjelivam — e da mu bode lakše čekati vaskrsenje. — (prignula se do mrtva Lazara i prekrstivši njega i sebe tri puta. — A sada ona ustaje još crnja, još usudnija, pa polazi u očigled age): "Ali ako kažeš, ago, da ovo probodeno, isječeno, zadavljeno,... da je ovo porod moj!.... Oh!.... onda.... onda — tebi i tvome rodu, — i tvome porodu, — u obraz živih a u spomen mrtvih, kažem ti ago: Ovo Lazar, moje dijete nije!"

I aga ju pusti da ode.

I tako je majka ovim samopregornim nadčovječnim činom, koji može samo majka da izvrši, spasila petero unučadi svoje. Ovaj divan prikaz našega Vojnovića jest jedno djelo, jedan čin majčine ljubavi, koji se doista ovako dogodio. I zato sam rekao, da mi imamo više od i jednog drugog naroda razloga, da naše majke nosimo na rukama, da im zasladjimo svaki gorki trenutak i da ih bar tako nagradimo donekle za njihove beskrajne i bezbrojne muke

Sveta je naša dužnost da ovu ljubav spram majke u svima nama neprestano njegujemo. To čini napose na osobiti način naše vrlo zaslužno humanitarno društvo Materinstvo. Ono to čini i tako, da nagradjuje uzorne majke ne radi toga, jer bi ono tom svojom nagradom neznam koliko popravilo njihov materijalni položaj i život, nego radi toga da te majke a i mi svi vidimo i da im odajemo svoje priznanje za njihovu beskrajnu ljubav i požrtvovnost. To čini Materinstvo i zato, da u svim nama, a najprije u Tebi, mladosti moja, u dušu Tvoju ulije živ primjer, kako valja živjeti, kako valja izvršivati dužnost spram Boga i naroda svoga, a najpače spram mladi majka, spram budući majka, koje znadu, da im je ljubav spram dječice najveće blago.

Za prvu nagradu odlučilo je Materinstvo da podijeli počasni dar od 3.000 dinara gospodji Katarini Kostelić, supruzi pučkog učitelja u penziji, koja ima trinajstero djece, od toga 10 sinova i 3 kćeri. Od tih jest Oskar državni šumar, Vilko učitelj gradjanske škole, Ivan ravnajući učitelj, Oton mjernik, Ferdinand željeznički činovnik, Gabrijela poštanska vježbenica, Olga učiteljica osnovne škole, Dragutin sanitetski podporučnik, Leon djak željezničke škole, te Štefanija, Josip, Vladimir i Stanko djaci realne gimnazije. Ja držim, vrlo poštovane gospodje i gospodo, da je ovdje uzalud gubiti svaku riječ u pohvalu ove majke. Dao Bog, da se sve naše majke ugledale u nju i da vidite čuda u narodu našem, da vidite napredak i divotu naše narodne budućnosti.

To isto vrijedi i za Josipu Zubak, koja dobiva drugu nagradu i počasni dar od 2.000 dinara. Ona je supruga željezničkog radnika. Imade kućicu i nešto zemlje koju si priskrbiše time što su otrgli od usta svojih da imaju krov nad glavom. Čedni dom i porodica vanredno čista. Imade desetero djece, od toga 8 sinova i dvije kćeri. Gjuro je trgovački pomoćnik kao i Franjo, Stjepan štolarski pomoćnik, Marija učenica prvog razreda trgovačke akademije, Josip učenik četvrtog razreda pučke škole, Ivo učenik prvog razreda gimnazije, Anica pomaže kod kuće majci, Vladimir i Gustav učenici pučke škole, a najmladji Silvije ima tek šest godina.

Treći počasni dar od 1.000 dinara dobiva gospodja Ana Flašar, udovica privatnog namještenika, bez imetka, a dapače i bez penzije. Zaradom svojih ruku, svojim teškim žuljevima uzdržava i svoje stare roditelje, koji ne mogu više da zaradjuju i svoje dvoje dječice, Kamilu i Mariju, koje obje polaze pučku školu.

Evo Vam primjera, vrlo poštovane gospodje i gospodo, kako se majčica žrtvuje ne samo za svoju dječicu nego i vraća dug svoj majčici svojoj i ocu svomu, sretna i zadovoljna, da to može učiniti.

I ja Tebi, mila moja mladosti ne želim ništa drugo nego ovakovu sreću u životu, kao što je imadu ove tri majke. Tu ćeš sreću imati, kao budeš vazda u srcu imala ljubav spram majke i zahvalnost spram nje.

Za to svršavam sa poklikom: Vječna hvala našim dobrim majkama! Živjele! (Svi prisutni ustaju, pljeskaju i kličću: Živjele majke. Nakon toga dugotrajan pljesak, odobravanje i poklici: Živio ban!)

PARE BI HTELI, ALI JAMSTVA NEĆE DATI.

S obzirom na velike pljačke iseljeničkih uloga sa strane tolikih skrahiranih banaka, vodja Iseljeničkog Komesarijata u Zagrebu, dr. F. Aranicki stavio je u svoj nacrt Iseljeničkog Zakona stanovite klavzule da se zaštiti iseljeničke uloge po onamošnjim novčanim zavodima. Medju inim i to, da moraju članovi uprava ovakovih zavoda jamčiti lično i svojom imovinom. Ova je klavzula stavljena u nacrt zakona, jer smo svi videli, kako su razni zavodi pokrali i pojeli na **stotine milijuna** iseljeničkih uloga, nato skrahirali a razni bivši direktori i upravljaci **ostali milijunari,** dočim se je iseljenik-ulagač morao lepo pod nosom obrisati za svoj dugogodišnji amerikanski znoj.

A sada dolazi "Savez novčanih i osiguravajućih zavoda u Jugoslaviji" te protestira kod Ministarstva Socijalne Politike, da bi se uzakonilo spomenutu klavzulu u zaštitu iseljenikovih uloga, jer tobože "najjače fundirani i najbolje vodjeni zavodi neće jednostavno primati takove uloge", i da "ne će članovi uprava htjeti jamčiti lično i svojom imovinom." — Na ovakovo stanovište iseljenik će odgovoriti — još jednostavnije: neće pošiljati u domovinu drugih doznaka nego za tekuće potrebe obitelji, a uloge na štednju će držati "jednostavno" ovde u ovdašnjim zavodima. Ono što će hteti imati uloženo doma, uložiti će u zavod kao "Poštanska Štedionica", za koju jamči država.

POŠTANSKA ŠTEDIONICA
Kraljevine Jugoslavije

prima uloge na štednju
sa 6 % kamate

ZA ULOGE JAMČI DRŽAVA

Iz Argentine, Chile, Uruguaya, Brazilije i ostalih država Južne Amerike novac se šalje pomoću bankovnih čekova.

Otidjite u sigurnu banku, koju Vam je preporučio naš Konzulat ili koji Vaš rodjak ili dobar prijatelj. U banci kupite ček, koji se plaća u Londonu, a glasi na engleske funte. No možete kupiti i ček, koji se plaća u New-Yorku, a glasi na ameriške dolare. Kod kupovanju čeka tražite, da se na njemu napiše: "Plaćanje po naredbi Poštanske Štedionice, Beograd." To se engleski piše ovako:

to the order of the Post Office Savings Bank, Belgrade.

Da ne bi ček možda putem zapao u nepozvane ruke, tražite u banci da ga prevuku dvema kosim crtama. To se engleski kaže:

crossed check.

Zabilježite kod sebe broj čeka i ime banke, koja ga plaća, pa onda ček pošaljite u preporučenom pismu na ovu adresu:

Poštanska Štedionica, Beograd, Jugoslavia, Europa.

Tražite besplatne upute!

(24-42)

FRANCUSKO - SRPSKA BANKA

PARIS, BEOGRAD, LONDON, SKOPLJE, BITOLJ, NIŠ, KOS. MITROVICA, SOLUN.

Osnovana 1910 god.

Osnivači i najveći akcionari su:
BANQUE OTTOMANE — BANQUE DE PARIS ET DES PAYS - BAS i SOCIETE FINANCIERE D'ORIENT

čiji kapitali i rezerve iznose više od 4.000,000.000 dinara.

AKO ŽELITE DA STE SIGURNI ZA SVOJ NOVAC I DA VAM ON DOŇOSI SIGURNIH 6 ½ o|o (šest i po od sto) GODIŠNJE VI GA ULOŽITE U NAŠU BANKU

Ko želi veći interes na uloženi novac, neka se za uslove obrati pismom na nas, pa ćemo mu odmah javiti uslove.

Imajte na umu američku poslovicu "SAFETY FIRST" pa s toga pazite kome poveravate svoj teško zaradjeni novac. Kod nas ste sigurni a imate i dobru kamatu (interes).

Imamo i sada veliki broj ulagača iz Južne i Severne Amerike i Kanade.

ULOŽENI NOVAC ISPLAĆUJEMO ODMAH I BEZ OTKAZA

SAMO MORA DA NAM SE POŠALJE KNJIŽICA.

Dinar je stabilan, te nema bojazni za gubitak.

Novac možete slati u čekovima ili pismenom doznakom u Dolarima ili Dinarima, te ga kao Vaš ulog upisujemo na Vaše ime u Dinarima, ili novac u starom kraju Vašim obiteljima isplaćujemo.

Najbolje da pošiljku novca Vašoj rodbini ili na ulog vršite preko

BANQUE FRANCAISE ET ITALIENNE POUR L'AMERIQUE DU SUD
ANGLO-SOUTH AMERICAN BANK LTD. i
ERNESTO TORNQUIST & CO. LTD.

koje stoje s nama u neposrednoj vezi i koje će Vas najbolje poslužiti.

Pišite na svom maternjem jeziku.

Naš je naslov FRANCUSKO - SRPSKA BANKA

(14 - 50) BELGRADO (YUGOSLAVIA) — EUROPA

ZDRAVJE

Dr. Zaiss:

ZDRAVILNOST MEDU

Ako bi hotel tolmačiti zdravilnost medu po stanju zdravniške vede ob času, ko sem se strokovno izobrazil, bi moral molčati. A danes objavljajo že strokovni zdravniški listi spoznanja, ki nas ne morejo pustiti hladne. Seveda so taka spoznanja iz najnovejših časov, in so danes, povdarjam, šele danes mogoča tolmačenja zdravilnosti medu in vsicer za enkrat z gotovostjo le za zunanja zdravljenja.

Brez skrbi smem zapisati: V vsako umazano ali sumljivo rano naj se dene ali vlije pristni čebelni med, ne da bi se prej rana izpirala. Po 24 urah bomo našli rano često brez vnetja. Nobeno sredstvo ne zasluži po mojih izkušnjah toliko zaupanja pri lečenju ran. To sredstvo pomaga več nego vsak aseptičen ovoj. Ne strašijo me več rane, v katerih je cestni prah, samo da jih zamorem pravočasno zdraviti z medom.

Tovariš zdravilni-higijenik, je hotel poskusiti mojo trditev. Vzel je bakterije, ki za gotovo umorijo male živali, ako se jim položе v kožne rane. Polovico tako okuženih živalic je pustil brez lečenja (zdravljenja) in so vse poginile; drugo polovico okuženih živalic je zdravil z medom, od teh ni nobena poginila.

Zdravnik kirurg je poskusil zdravilnost medu pri ranah, uspeh je bil popoln; priznal je rad, da doslej ni imel še nobenega zanesljivejšega zdravila za rane.

Med se rabi za rane tak, kot je, ne sme se mu primešati kaka moka, mast ali **vosek**. Vlije se v rano, nato se rana zaveže z razkuženim ovojem. Med pa mora biti pristen (najboljši naravnost od čebelarja). Za ovoj se vzame aseptične vate iz lekarne, ki se omoči v med in na rano priveže.

Ni verjetno, da med zamori bakterije, kakor n. pr. surovo mleko glivice kolere, ampak med povzroči, da nastane večji dotik krvi in drugih telesnih sokov v rano, ki deloma izperejo bakterije, deloma uničijo. Preiskava iz ran vzetega soka je pokazala, da vsebujejo bela krvna telesca neverjetno množino od belih krvnih telesc uničenih bakterij. Verjetno je, da igrajo tudi v pristnem čebelnem medu se nahajajoči kvasovi močno vlogo, da izgleda površje rane svežo-čiste in odstrani iz njih tuje snovi. Polje ran ostane nepopačeno pri zdravljenju z medom, med tem ko ne moremo tega trditi od ran, ki se zdravijo z jodovo tinkturo.

Na podlagi tega danes že jasnega tolmačenja zdravilnosti medu pri vnanjem zdravljenju (pri ranah), smemo soditi, da tudi pri zdravljenju notranjih obolenj med podobno učinkuje. Razni najnovejši načini zdravljenja nas nekako napotijo k zdravljenju z medom.

V zadnjem času so začeli zdraviti črevesno bolezen malih otrok, ki poteka kakor zastrupljenje, z injekcijami grozdnega sladkorja. Žal je to zdravljenje združeno z začetnim poslabšanjem, ki pogostokrat izzveni v smrt malega bolnika. Isti uspeh kot z injekcijami se doseže z dovajanjem medu v organizem otroka. Med zahteva manj prebave kot voda; že sluznice koj za ustno votlino ga deloma vsrkajo in mali bolniki ozdravijo po zauživanju medu brez nevarnega predhodnega poslabšanja.

Še en zgled najnovejšega načina zdravljenja z medom: Stara gospa je trpela na srcu in je imela otekle noge, dasi je rabila običajna zdravila. Dolgo je odklanjala zdravljenje z medom, dasi sem ji to takoj svetoval. Ko se je vendar odločila za zdravljenje z medom, je postalo njeno stanje normalno. Lahko prebavljivi med ojači srčne mišice, ker jim dovaža potrebni kalcij.

Med vsebuje fosfor, ki je naravnost hranilo živcev. Kdor trpi na živcih, na pobitosti, slabi volji, bo oživel s svojimi izčrpanimi živci vred, ako jim dovaža fosforja potom medu.

Vemo za gotovo, da pospešuje železo v medu tvorbo krvi, kremenčeva kislina krepi mišičevje, kvas v medu pospešuje prebavo, kisline imajo balgodejen vpliv pri mrzličnih obolenjih, kakor kislina limone. Seveda nam ni danes še mogoče te blagodejne vplive tolmačiti, kakor so nam neznani tudi vzroki, da v posameznik slučajih med odpove, ko v sto enakih učinkuje zdravilno.

Sicer pa ni potreba čakati, da postane bolezen že popolnoma očitna. Marsikaj je v človeku že dolgo prej bolno, nego se sam tega zaveda, in ravno takem začetnem obolenju je vživanje medu kot varstveno sredstvo proti obolenju neprecenljive vrednosti. Tudi homeopatična zdravila, ki se jemljejo v malih količinah in zelo razredčeno, imajo bolj namen preprečiti obolenja nego jih ozdraviti; tako naj jemlje zdrav ali vsaj dozdevno zdrav človek med v malih količinah (1 do 3 kavine žlice dnevno) razredčen v gorki (ne vreli!) vodi ali čaju, ter le po malem v presledkih in požirkih.

S tem cenenim sredstvom si bo vsak ohranil zdravje, nadomestil posameznim organom manjkajoče snovi, odstranil tuje soke iz života in si prihranil trpljenje, ki je neizbežno združeno z resnim oboljenjem.

ALI JE RJA STRUPENA?

Med ljudstvom je pogosto razširjeno mnenje, da je železna rja strupena in da povzroča zastrupljenje krvi, če pride v rane. To mnenje je prav za prav napačno; kajti rja sama na sebi ni strupena, ne če jo uživamo in ne če pride neposredno v telo. Nevarno je le, če zlezejo železni drobci ali zrnca železne rje v notranjost očesa. Železno rjo in druge spojine železa zdravniki celo predpisujejo, pri bledici in malokrvnosti. In vendar je nekaj resnice na veri ljudstva. Rja se nabere navadno le na slabo shranjenem železnem orodju in to je običajno tudi topo, škrbasto in umazano. Rane, ki nastanejo po takem orodju, so zato tudi večinoma zmečkane in strgane, v prvi vrsti pa umazane in pokrite s povzročilci gnojenja. To vse pospešuje nastajanje vnetij in gnojenja in v težkih slučajih t u d i splošno "zastrupljenje krvi". To, kar mi imenujemo "zastrupljenje krvi", ni nobeno navadno zastrupljenje z neživim (kemičnim) strupom torej tudi ne z rjo, temveč poplavljenje telesa s klicami bolezni (bakterijami), ki povzročajo vnetje in gnojenje in tvorijo vrhutega še svoje posebne strupe, bakterijske toksine. S tem pa rja sama na sebi nima nobenega opravka; pač pa je rja zamenje, da je rjasti predmet umazan in pokrit z bakterijami, torej zdravju škodljiv. Če pridemo torej s kakšnim rjastim predmetom v stik, naj bo naša prva naloga ta, da se takoj temeljito označimo. Rje same se nam pa ni treba prav nič bati, rja ni strupena.

Zato

"Dobro, da sem te srečal. Ali bi mi hotel pomagati izbrati pri krojaču blago za novo obleko?"

"Rad, toda bojim se, da moj okus ni boljši od tvojega.

"Tvoj okus ne, pač pa tvoj kredit."

M. Zoščenko:

ŠTIRI DNI

Zimska povest

Svetovna vojna in različni strelski jarki, državljani, vse to je pustilo svoje posledice. Vsi smo postali od tega bolni. Ta nima nosa v redu, drugemu se želodec krči, pri tretjem spet nekaj drugega ne funkcijonira, kakor bi človek hotel. Vse to so rezultati.

Kar se mene tiče, se ne morem pritoževati čez svoje zdravje. Sem zdrav. In živim čisto spodobno. Moje spanje tudi dobro. Ampak vsak trenutek se bojim, da se tudi pri meni ne pokaže posledica teh strelskih jarkov.

A ni dolgo od tega, vstal sem iz postelje in si natikal, kakor se še spominjam, škorenj na nogo. In moja soproga mi je rekla: "Zdi se mi, Vasja, da je tvoj obraz danes nekoliko siv. Tako nezdravo, pepelnasto barvo ima."

Pogeldal sem v zrcalo. Zares — grozna pepelnata barva. — Dober si! — sem si mislil. To je učinek strelskih jarkov. Morebiti moje srce ali kak drug važen organ ni v redu. Zato postajam siv. — Potipal sem za žilo — bila je počasi čutil sem znotraj nekakšne bolečine. In nekaj je bolelo.

Pobit sem se oblekel, in ne da bi pil čaj, sem šel na delo. Šel sem na delo in sem si mislil, če mi kakšen vrag kaj reče, kako izgledam in kakšno barvo imam — grem k doktorju. Saj se velikokrat dogodi: človek živi in živi in v hipu — bums — umre. To se velikokrat dogodi.

Pet minut pred enajstimi, spominjam se na to kakor bi bilo sedajle, stopi k meni višji mojster Žiton in mi reče:

"Ivan Fjodorovič, dušica, kaj ti je? Obupno barvo", mi reče, "imaš danes. Tako nezdravo barvo, sivo kakor zemlja", mi reče

Bilo mi je, kakor da so mi te besede prebodle srce. Ti ljuba Mati božja — sem si mislil — z mojim zdravjem je konec. Res daleč sem prišel — sem si mislil. In spet me je začelo znotraj boleti in postalo mi je slabo. Komaj sem prilezel domov. Hotel sem celo poklicati rešilni voz. Prišel sem domov, vrgel sem se na posteljo in obležal. Moja žena se je jokala in skrbela. Sosedje so prišli in stokali.

"Slabo izgledaš. Ivan Fjodorovič," so rekli. "To ni noben obraz več, čisto samo še pepelnata barva."

Te besede so me še bolj spravile v strah. Ležal sem iztegnjen in nisem mogel zaspati. Zjutraj sem vstal kakor kako kljuse ves zbit. In ukazal sem, naj kakor hitro mogoče pokličejo zdravnika.

Zdravnik bolniške blagajne je prišel in rekel: "Simulant".

Najraje bi bil doktorja zaradi te besede ubil. "Ti bom že pokazal", sem rekel, "simulanta. Jaz," sem rekel, "bom takoj moral žrtvovati tri rublje in iti k profesorju!"

Začel sem se pripravljati. Šel sem z britvijo po licu, odstranil milo in zagledal — belo, zdravo lice s prijazno rdečico. Brž sem s cunjo obrisal svojo fizijognomijo, in — glej — pepelnata barva je čisto izginila.

Moja žena je prišla in rekla: "Vasja, ti gotovo svojega obraza nisi en teden nič umil!"

Jaz sem rekel: "Kaj praviš, koza, nemogoče, da bi bilo od tega en teden. Ampak lahko," sem rekel, "da so štirje dnevi, to bi bilo že mogoče".

Vsega tega je kriva naša kuhinja, ki je mrzla in neprijazna. Človek nima nič veselja, da bi se umival. Ko pa so enkrat začeli jokati in stokati nad menoj, sploh nisem mislil več na umivanje. Nisem vedel, kako bi najhitreje zlezel v postelio.

Takoj sem se umil, obril, zavezal kravato in šel svež kakor kumara k svojemu prijatelju.

In bolečine so takoj minile in srce tolče spet čisto spodobno.

PRIZNANJE. Pred kratkem se je nekdo zaletel v naš list z osebnimi napadi ter smešenjem našega urednika. Med ostalim mu ni prav, ker je "Gospodarstvo" pisano v dveh jugoslovenskih jezikih, in pa kasteljanski, kjer razpravlja sploh slovanske zadeve.

Najboljši odgovor na takšno nepotrebno in neutemeljeno zbadanje je priznanje našega skromnega truda s strani činiteljev, ki bi tega priznanja gotovo ne izražali, če bi ga naš časopis ne zaslužil. Kmalu po omenjenem napadu na nas v tukajšniem slovenskem listu, smo prejeli sledeče pismo:

"Poslanstvo Češkoslovenske Republike — Č. j. 6974/30 adm. — Buenos Aires, Junin 1243., dne 23. julija 1930 — P. T. Uredništvo časopisa "Gospodarstvo" — **Slovanska** Knjižnjica **Ministerstva Zunanjih Zadev** se zanima za vaš časopis ter si dovoljuje vprašati, če bi ji ga cenjeno uredništvo ne bilo volino pošiljati v zameno za smotro "Slovansky Prehled".

Če bi cenjeno uredništvo soglašalo z omenjeno zamenjavo, prosi podpisano Poslanstvo, da bi bil časopis "Gospodarstvo" poslan "Slovanski Knjižnjici" Ministerstva Zunanjih zadev vključno številke od začetka leta 1930, na naslov: "Slovanska Knihovna, Praha I., Poštovni prihrádka". — Za Poslanika: J. U. Dr. A. Bartoň (tajnik Poslanstva).

UMESTEN ODLOK. — Izseljeniški nadzornik v Ljubljani javlja, da je izseljeniški komisarijat v Zagrebu v zadnjem času ugotovil, da se selijo iz Dravske banovine ljudje, ki bi se lahko zaposlili doma ter imeli doma svojo eksistenco. Ako bi ostali doma bi preprečevali nazadovanje kmetijskega gospodarstva medtem pa v inozemstvu večinoma fizično in moralno propadajo, ker ne najdejo primernega zaslužka.

Zgornji odlok je prav na mestu glede vseh tistih posestnikov, ki gredo v Ameriko na račun zadolžitve svoje domačije na negotovo, posebno če ne znajo kakšne obrti, in če so že bolj v letih. Drugo vprašanje bi bilo, kadar bi se šlo za pametne sinove s kmetov, kjer z njih odhodom ne bi nastalo doma pomanjkanje delavske moči, in ki bi mogli prinesti seboj toliko da bi šli na zemljo, to je okrog 15 do 20.000 dinarjev. Taki bi si tu pač vstvarili v par letih trdnejši obstanek, kot če bi se domačija imela drobiti med sinove tako, da nazadnje ne bi bilo dosti za nobenega od mladih gospodarjev, še manj pa za stariše — vžitkarje.

ZEMLJA

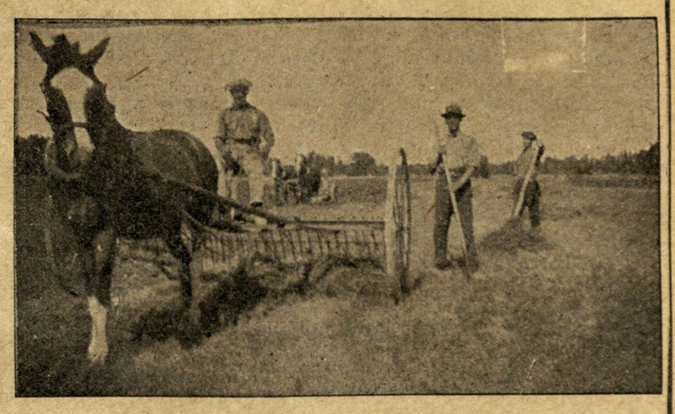

PRVI SLOVENSKI NASELJENCI V SLOVENSKI NASELBINI "LA LLAVE" PRI OBDELOVANJU ZEMLJE.

(16-39)

TAKOJ

morete začeti obdelovati svojo zemljo, **V NASTAJAJOČI SLOVENSKI NASELBINI** če imate **DRUŽINO** — čim več otrok, tem boljše!

Po natančnejše podatke obrnite se na dolnji naslov.

Izpolnite spodnji kupon in ga nam pošljite:

BANCO FRANCES y RIO LA PLATA,
Sección «La Llave», Buenos Aires, Reconquista 165 - 199

Z ozirom na vaš oglas v «Gospodarstvu» mi pošljite pogoje za nakup zemlje v «La Llave».

Ime in priimek: .....

Mesto in ulica .....
(ali zadnja posta) .....

.....

BANCO GERMANICO DE LA AMERICA DEL SUD. Frente a la Av. L. Alem, con la entrada a la Sección Eslava. Ulaz v Jugoslovensko Odelenje.

Prva Hrvatska Štedionica

Ljubljana - Zagreb - Beograd

isplaćuje najbrže i najtačnije novac, koji vam doznači po vašem nalogu na koji god naslov u domovini

NAŠE JUGOSLOVENSKO ODELENJE ZA Slovence, Hrvate, Srbe i Bugare

NOVČANE DOZNAKE
PISMENO
ČEKOM ILI
BRZOJAVNO
TOČNO, BRZO I JEFTINO

BEZPLATNO POŠILJANJE
POŠTE
ZA VAMA NA VAŠ NAJNOVIJI NASLOV

4 % ZA VAŠE ULOGE !

Prekomorske prevoznice
(šifkarte)
iz Europe
Pozivne prevoznice (llamada)
za Ameriku

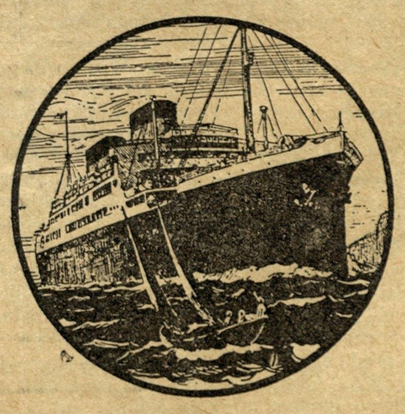

- - Dopisujeno s Vama na vašem jeziku - -

BANCO GERMANICO

DE LA AMERICA DEL SUD

Av. LEANDRO N. ALEM 150 BUENOS AIRES

Jedna kvadra i po od Plaza Mayo

UREDOVNI SATOVI od 8 i ½ ujutro do 7 na večer, i SUBOTOM